

SOLI DEO GLORIA

Solas

číslo 17

zima 2012

**narodil sa
Spasitel'**

A scenic winter landscape featuring snow-covered mountains, evergreen trees, and a cloudy sky. The text "narodil sa Spasitel'" is overlaid in the center.

**A pastieri boli v tom istom kraji
nocujúc na poli a zamieňajúc sa po
strážach strážili v noci nad svojím
stádom. A hľa, razom sa postavil anjel
Pánov vedľa nich, a sláva Pánova ich
osvietila, a báli sa veľkou bázňou. Ale
anjel im povedal:**

**Nebojte sa, lebo hľa, zvestujem vám
veľkú radosť, ktorá bude všetkému
ľudu, lebo narodil sa vám dnes
Spasiteľ, ktorý je Kristus, Pán, v meste
Dávidovom.**

**A toto vám bude znamením:
nájdete nemluvniatko zavinuté
v plienkach a ležiace v jasliach.
A zrazu sa zjavilo s anjelom množstvo
nebeského vojska chváliacich Boha
a hovoriacich:**

**Sláva na výsostiach Bohu a na zemi
pokoj, v ľuďoch zaľúbenie!**

Lukáš 2:8-14

Sláva Ti, veľký Bože!

Sláva Ti, veľký Bože! Cirkev Ťa velebí.
 Chválime Tvoje meno s anjelmi na nebi.
 Kohože by sme mali velebíť, Pane náš?
 Teba len chceme chváliť: predivné skutky máš.

Sláva Ti, veľký Bože, že si nás ráčil viesť,
 chrániac tak svoju Cirkev od zlých a bludných ciest!
 Cez hrôzy, tmy a noci, cez búrky zúrivé
 istou nás cestou vodiť Tvoja len ruka vie.

Sláva Ti, veľký Bože! – spievajú spasení.
 Tvoju moc vďačne chvália – pokoj z nej pramení.
 Po širom svete, Pane, rozlievaj pokoj svoj,
 nech Tebe chválu vzdáva, veď on je celý Tvoj!

Spevník *Duchovné piesne*, Nitra 1987, pieseň č. 19.
 Publikované s láskavým súhlasom zostavovateľa spevníka.

obsah

Panna počne a porodí syna	2	Boží zákon a Božia milosť.....	24
Vtelenie Božieho Syna	8	O Liste Rímskym.....	33
Poslušnosť a láska		Raná cirkev a rímska štátna moc	38
k Božiemu slovu	16	Konflikt ranej cirkvi s judaizmom	40
Jonášova modlitba	19	Ako som spoznal Boha	43

Panna počne a porodí syna

Hľa, panna počne a porodí syna, a nazve jeho meno Immanuel.

Matúš 1:23 (Izaiáš 7:14)

Drvivú väčšinu toho, čo o Pánovi Ježišovi vieme, ako žil, čo učil, ako sa správal, čo sa dialo v jeho živote, ako prišiel na našu Zem, ako odišiel, aký bol jeho kontakt s ostatnými ľuďmi, to všetko nám dávajú štyri novozmluvné spisy (evanjeliá): Matúš, Marek, Lukáš a Ján.

Ako sme už písali na stránkach tohto časopisu (*Solas* číslo 13), o jeho narodení a o udalostiach okolo toho, ako sa Pán Ježiš narodil, nehovoria priamo všetci štyria evanjelisti a všetky štyri knihy, ale len Matúš a Lukáš, ktorí majú hlavne v prvých dvoch kapitolách nemálo výpovedí a záznamov o tom, čo presne sa udialo, než sa Pán Ježiš narodil. Všetci evanjelisti sa venujú tomu, ako bol Pán Ježiš dospelý, opisujú jeho službu v dospelosti. Všetci hovoria o ukrižovaní a vzkriesení, ale o narodení hovoria len dvaja z nich.

Teraz si trochu pripomenieme opäť to, o čom sme písali v článku *Narodenie Pána Ježiša Krista* (*Solas* číslo 13, str. 2-11), v ktorom sme sa venovali hlavne Evanjeliu podľa Matúša, ale dotkli sme sa aj Evanjelia podľa Lukáša. Čítame v nich o tom, ako dieťa menom Ježiš bolo počaté, ako sa narodilo v Betleheme. Čítame, že Ježiš je niekto zvláštny a mimoriadny. Všetky výpovede evanjelistov vedú práve tým smerom a poukazujú, že nie je to niekto obyčajný, ale všetko čo sa s ním udialo je nadprirodzené. Jeho príchod bol oznámený proroctvami dávno predtým, než sa narodil. Jeho narodenie oznámili ľuďom anjeli.

Potom, po jeho narodení, prišli od východu mudrci, ktorí sa mu prišli pokloniť a priniesli mu dary. Pán Ježiš prišiel k nám na Zem mimoriadnym spôsobom. Čítame, ako bol od malička v ohrození života. Boh zasiahol, aby ich zachránil, keď Jozefa, Máriu a dieťa Ježiš poslal do Egypta, a potom rovnako aj

pri ich návrate. Jedna udalosť k druhej a dostávame obraz, že Ježiš prišiel nadprirodzeným spôsobom.

„*Hľa, panna počne a porodí syna, a nazvú jeho meno Immanuel, čo je preložené: S nami Boh.*“ (Matúš 1:23). Evanjelista Matúš v tomto verši cituje z knihy Izaiáš 7:14 a hovorí, že *to všetko sa stalo nato, aby sa naplnilo to, čo bolo povedané od Pána skrze proroka* (Matúš 7:22).

Matúš dáva veľký dôraz na to, že to, ako prišiel Pán Ježiš, bolo spôsobené tak, že sa plnili proroctvá vyrieknuté stovky rokov predtým. Proroctvo z Izaiáša je niekde z prelomu 8. a 7. storočia pr. Kr. Čiže tým, že prichádza Pán Ježiš, sa plní 700 rokov staré proroctvo: „...*Hľa, panna počne a porodí syna a nazve jeho meno Immanuel.*“ (Izaiáš 7:14). Boh dal ľuďom o tejto udalosti dopredu vedieť, vopred ju oznámil.

V hore citovanom predchádzajúcom článku sme písali o tom, že proroctvá nemajú všetky rovnakú formu. Rozdelili

sme ich do dvoch skupín: jedny sme nazvali *priame predpovede* a druhé sme nazvali *vzory* (*prorocké vzory*; pozri citovaný článok str. 7-9).

Čo sa ďalej o proroctvách dá povedať je, že ich môžeme rozdeliť na *krátkodobé* a *dlhodobé*.

Príklad krátkodobého proroctva vidíme napríklad v 1. Samuelovej v 9. kapitole.

Saul, meno jeho otca je Kíš a je z Benjaminu, spolu so svojim služobníkom idú hľadať zatúlané oslice. Hľadajú ich niekoľko dní, ale oslice sa im nepodarí nájsť. Saul sa už chce vrátiť domov. Jeho sluha mu však navrhuje, aby urobili ešte jednu vec: „...*Hľa, prosím, v tomto meste je muž Boží, a je to vysoko ctený človek; všetko, čokoľvek povie, sa aj stane. Nože poďme teraz ta; možno, že nám oznámi našu cestu, ktorou by sme mali ísť.*“ (1. Samuelova 9:6). Pomenovania *muž Boží, prorok* a *vidiaci* sú tri výrazy, ktorými bežne označovali prorokov v Izraeli.

Samuel je známy tým, že jeho predpovede sa plnia (*všetko, čo povie, sa aj stane*). Pritom si všimnime, že očividne ide o predpovede, ktoré sa plnia ešte za života Samuela. Krátkodobé proroctvá mali obrovský význam. Jednak viedli izraelský národ priamo v konkrétnych, často až každodenných udalostiach.

Saul so sluhom nakoniec prišli za Samuelom a Samuel im oznámil, že oslice sa medzitým už našli. Samuel však vedel ešte niečo dôležitejšie než to, že oslice sa už našli: „*A Hospodin bol zjavil Samuelovi jeden deň prv, ako prišiel Saul, a riekol: Zajtra o tomto čase pošlem k tebe muža zo zeme Benjaminovej, ktorého pomažeš za vojvodu nad mojím ľudom Izraelom, a zachráni môj ľud vyslobodiac ho z ruky Filištínov, lebo som pohliadol na svoj ľud,*

pretože jeho krik prišiel ku mne.“ (1. Samuelova 15:15-16). To je krátkodobé proroctvo, lebo sa v ňom hovorí, čo sa stane zajtra, alebo o niekoľko dní, či mesiacov. Nejde v ňom o to, čo sa stane o stáročia. Za *krátkodobé proroctvo* by sme označili proroctvo, ktoré sa naplní ešte za života toho, ktorý ho vyriekol.

Dlhodobé proroctvá budú tie, ktoré sa plnia po živote toho, ktorý ich vyriekol. Dlhodobých proroctiev je v Biblii veľký počet. Ako príklad tohto typu proroctva môžeme uviesť nasledovné: „...*ono ti rozdrť hlavu a ty mu rozdrťíš päťu.*“ (Genezis 3:15). Vyriekol ho Boh, ale toto proroctvo sa za života Adama a Evy nenaplní.

Rozdelenie proroctiev ešte doplním tým, že povieme, že popri krátkodobých a dlhodobých proroctvách existujú proroctvá, ktoré nazveme *kombinované*. Tieto majú svoju krátkodobú stránku i svoju dlhodobú stránku (zložku). Je v nich naraz aj jedno, aj druhé a podľa toho, na čo dáme dôraz, môžeme vidieť buď jednu, alebo druhú stránku.

Pozrime sa teraz do Knihy Izaiáša 7:14 a pýtajme sa, ako toto proroctvo súvisí s Matúšom 1:23. Udalosti siedmej kapitoly Knihy Izaiáša sa odohrali asi v rokoch 730 – 720 pr. Kr. Izaiáš preklenul rozhranie ôsmeho a siedmeho storočia. Slúžil minimálne počas štyroch kráľov, ktorí sú opísaní v úvode Knihy Izaiáš.

Siedma kapitola hovorí, čo sa stalo za dní kráľa Achaza, ktorý je judským kráľom. Achazovi bolo oznámené, že vznikla koalícia dvoch národov proti Judsku, lebo v tomto čase Izrael je už rozdelený na dve kráľovstvá. Desať kmeňov tvorilo severné kráľovstvo s názvom Izrael. Dva kmene tvorili južné kráľovstvo s názvom

Judsko. V južnom kráľovstve dominantným kmeňom bol kmeň Júdu, jeho hlavným mestom bol Jeruzalem a kráľom vtedy bol Achaz. V prvom verši siedmej kapitoly Izaiáša čítame, že sýrsky kráľ Recín a izraelský kráľ Pekach sa spojili do koalície a vojensky zaútočili na Judsko, na Jeruzalem, a teda na kráľa Achaza (Izaiáš 7:1). Druhý verš oznamuje, že: *bolo oznámené domu Dávidovmu, že vrah Sýrovia sa spojil s Efraimom*. Prvotná reakcia kráľa Achaza je, že jeho srdce sa zakláti, zľakne sa, je vystrašený. Je to vážna situácia, lebo sú malý národ a sú voči dvojkoalícii v nevýhode, ale majú jednu veľkú výhodu – žijú medzi nimi proroci, ktorí majú v takýchto situáciách Božie zjavenie toho, čo sa deje a o čo ide.

Tak bolo aj teraz: *„Ale Hospodín riekol Izaiášovi: Nože vyjdi oproti Achazovi ty i Šeár Jašub, tvoj syn, ku koncu vodovodu horného rybníka, na hradskú cestu poľa valchárovho a povieš mu: Maj na seba pozor a buď ticho! Neboj sa, a tvoje srdce nech nezomdieva...“* (Izaiáš 7:3). Boh riekol Izaiášovi: Chod' za Achazom, oznámiš mu reč, ktorú pre neho mám a zober so sebou aj svojho syna, ktorý sa volá Šeár Jašub.

To, čo Izaiáš povie v tejto situácii Achazovi, je vo veršoch 3-9 a označme to ako prvý blok Izaiášovej výpovede. Priamo do toho, čo sa deje, Izaiáš Achazovi hovorí, že Boh mu odkazuje: *Nemusíš sa báť*. Neobstojí táto dvojkoalícia a títo, ktorí sa proti tebe spojili, nezvítazia nad vami. Dokonca ešte 65 rokov a Efraim bude rozdrtený, prestane byť ľudom (verš 8). Približne o 22 rokov sa niečo stane s Efraimom a potom na neho príde ešte Babylon, ktorý definíívne spečatí situáciu s efraimským kmeňom, ktorý

reprezentuje desať severných kmeňov. V týchto veršoch sú vyrieknuté veľmi konkrétne veci. V deviatom verši Izaiáš volá Achaza k viere, keď hovorí: *Ak neveríte, istotne neobstojíte*. Počul si prorocké slovo, počul si výpoveď Boha – táto dvojkoalícia neobstojí, tento útok sa nepodarí.

Od desiateho verša označme Izaiášovu výpoveď ako druhý blok. Pre nás sú to mimoriadne zaujímavé verše, lebo sa v nich nachádza spomínaný verš, ktorý cituje Matúš.

„A ešte hovoril Hospodín Achazovi a riekol: Žiadaj si znamenie od Hospodína, svojho Boha, žiadaj, už či bude z hlboka dole a či z vysoka hore.“ To je zaujímavé, lebo zvyčajne všeobecný spôsob Božieho konania je, že my nechodíme k Bohu pýtať si znamenia. Izaiáš však pobáda Achaza, aby si vybral nejaký div, zázrak, nejaké znamenie, ktoré sa stane a podľa toho Achaz bude vedieť, že Boh naozaj tak hovorí.

Achaz zareaguje a odpovie: *„...Nebudem žiadať a nebudem pokúšať Hospodína.“* (verš 12). Vyzerá to na totálne pokornú a totálne správnu odpoveď. Či nehovorí Boh a slovo Božie: nebudeš pokúšať Hospodína? Vyzerá to pokorne, ale v tomto prípade to nebola pokora, lebo Pán Boh ho vyzval a pobádal: teraz si môžeš vybrať znamenie, aby si bol posilnený vo viere. Achaz odmietol výzvu od Boha a Izaiáš mu povie, že je to hriech proti Bohu (verš 13). Izaiáš pokračuje štrnástym veršom: *Preto vám dá sám Pán znamenie*. (Pretože ty, Achaz, si si nevybral žiadne znamenie, ty si nereagoval na výzvu, ale naopak, konal si neverecky. K tebe prišlo prorocké slovo a malo byť potvrdené ešte aj znamením,

keby si ho bol vybral podľa výzvy, ktorú si dostal. Pretože si tak neurobil, sám Pán vám dá znamenie.) Tým znamením bude: „*Hľa, panna počne a porodí syna a nazve jeho meno Immanuel.*“ A toto cituje Matúš 1:23. Verše pätnásť a šesnásť sú trocha záhadné, ale spájajú sa so štrnástym veršom: „*Maslo a med bude jest', dokiaľ nebude vedieť zavrhnúť zlé a vyvolať dobré. Lebo prv ako bude vedieť chlapča zavrhnúť zlé a vyvolať dobré, bude opustená zem, ktorá sa ti bridí pre jej dvoch kráľov.*“

Teraz ideme k otázke: Je toto krátkodobé, alebo je to dlhodobé proroctvo? Najprv však trocha odzáhadníme pätnásť a šesnásť verš. „*Maslo a med*“ je v zásade niečo – ak správne chápem veciam, keď som nad týmito veršami pri štúdiu rozmýšľal – čo primárne v Izraeli jedli deti a mládenci, ale nebola to normálne strava dospelých ľudí. Ide o cennú výživu, ktorej ale nie je až tak veľa. Maslo bolo mimoriadne cenným artiklom v Izraeli, ale neskôr proroctvo hovorí: „*A stane sa toho dňa, že človek bude chovať kravičku a dvoje drobného dobytká. Ale stane sa, že pre množstvo mlieka, ktoré nadojí, bude jest' maslo, lebo maslo a med bude jest' každý, kto pozostane v zemi.*“ (verše 21 a 22). To, čo Izaiáš oznamuje, je, že dôjde k veľkému odludneniu. Najprv príde asýrsky kráľ, ktorý príde v Božom prozreteľnom riadení a odvráti hrozbu, ktorá prišla na Jeruzalem. Dvojkoalíciu rozdrví a časť obyvateľstva vezme do zajatia. Neskôr Babylonská ríša dokončí konanie Asýrskej ríše. To už bude riešiť prorok Jeremiáš, ktorý chronologicky prichádza po Izaiášovi.

V Izraeli zostane dosť málo ľudí a dopyt po mlieku nebude taký veľký

ako predtým, teda aj chudobní ľudia budú jest' maslo. To je obsah tohto proroctva. Chudobní ľudia totiž normálne nejedávali maslo, lebo bolo treba naňho veľa mlieka, z ktorého sa vyrábalo.

Takisto jest' med pre dospelých ľudí, pre bežného, obyčajného, hospodárskeho, nie bohatého Izraelčana, nie je bežná strava. Proroctvo hovorí a zdôrazňuje, že sa bude jedávať maslo a med ako normálna bežná strava. Budú to jest' aj chudobní ľudia. Proroctvo veľa hovorí o tom, čo čaká na Izrael: v krajine bude ďaleko menej ľudí ako doteraz. Opis tejto situácie pokračuje aj v ďalších veršoch až do konca siedmej kapitoly.

Vinič je teraz drahý a predáva sa za veľkú cenu, ale polia s viničom klesnú na cene, pretože nebude nikoho, kto by ich obhospodaroval a kto by pestoval hrozno. Pole, na ktorom je teraz tisíc kmeňov viniča za tisíc strieborných, bude potom pre tŕnie a bodlač. Nebude ľudí, ktorí by na ňom hospodárili. Na miesto, kam teraz chodia poľnohospodári, kde sa pestuje obilie, budú ľudia chodiť s lučišťom a so strelami, pretože budú loviť divú zver. Mnohí Izraelčania sa budú živiť lovom. Prečo? Lebo mnohí pohynú pri asýrskom nájazde a veľká časť národa neskôr odíde do babylonského zajatia. Toto všetko Izaiáš prorokoval ako súčasť toho, čo prišiel povedať Achazovi.

Všimnime si pätnásť verš: „*Maslo a med bude jest', dokiaľ nebude vedieť zavrhnúť zlé a vyvolať dobré.*“ V kontexte predchádzajúceho verša sa myslí na chlapca, na dieťa, kým dôjde do veku dospelosti – to je dané výrazom: *dokiaľ nebude vedieť zavrhnúť zlé a vyvolať dobré.* Prv ako bude to chlapča pokladané

za dospelého samostatného človeka, zem bude opustená. Teda tá dvojkoalícia a všetko, čo sa deje a z čoho teraz ide strach, sa zmení. Teraz pozeráš na sever a máš hrôzu z tej zeme, lebo teraz z tejto severnej zeme prichádzajú proti tebe – ale to všetko sa zmení.

Dostali sme sa tak k otázke: Aké proroctvo je v štrnástom verši? Je krátkodobé alebo dlhodobé. Som presvedčený, že: Aj-aj. Je aj krátkodobé a je aj dlhodobé.

Čo hovorí Izaiáš Achazovi? Narodí sa isté dieťa, ktoré kým sa stane dospelým, táto vec, dvojkoalícia a jej útok, sa zmení, pomínie. Toto proroctvo má krátkodobé naplnenie a dokonca to vyzerá tak, že to bude práve to, o čom hovorí ôsma kapitola. Pozrime sa do jej prvých štyroch veršov:

„1. *A Hospodin mi riekol: Vezmi si veľkú knihu a napíš do nej písmom človeka: Maher šalal, chaš baz!*“ (hebrejské slová: *Maher šalal, chaš baz!* prekladateľ prof. Roháček v pomôcke vysvetľuje: Náhlit' korisť, spiecha plen!).

2. *A vzal som si verných svedkov, kňaza Uriáša a Zachariáša, syna Jebe-rechiášovho.*

3. *A potom som sa priblížil prorokyni, a počala a porodila syna.* (Zrazu je tu reč o nejakom synovi, ktorý sa narodí Izaiášovi a jeho manželke. Izaiášova manželka je tu označená za prorokyňu. V siedmej kapitole a prvom verši sme čítali, že Izaiáš má iného syna menom Šeár Jašub. Teraz sa mu narodí ďalší syn. Uriáš a Zachariáš majú byť toho svedkovia.) *A Hospodin mi riekol: Daj mu meno: Maher šalal, chaš baz.*

4. *Lebo prv ako bude vedieť chlapča zavolať: Môj otče, a: Moja matko, ponesú imanie Damašku a korisť Samárie pred kráľom Assýrie.“*

Proroctvo sa upresňuje, lebo ôsma kapitola hovorí, že skôr než tento Izaiášov syn bude vedieť osloviť svojich rodičov slovami: *môj otec, moja matka*, bude vyriešená tá hrozba, pred ktorou stojí Achaz. Podľa verša 4 by to mohlo byť tak do dvoch-troch rokov.

Tvrším, že tak ako prišiel Izaiáš za Achazom, tak mal pre neho aj krátkodobé posolstvo a aj štrnásty verš mal s tým istú súvislosť. Je ale dobrý dôvod, už aj z tohto samotného textu je možné aj veriť, že proroctvo nikdy nebolo myslené tak, že tento Izaiášov syn je všetko, čo sa udeje. O Izaiášovom synovi je reč v ôsmej kapitole. V siedmej kapitole čítame, že nazve (panna) jeho meno Imanuel. Nikde nečítame, že by Izaiášov syn sa volal vlastným menom Imanuel.

Posolstvo z verša 7:14 bolo, že keď sa narodí ten, ktorý sa bude volať Imanuel, bude to dôkazom toho, že Boh je s vami. Boh je s judským kmeňom, Boh je s Jeruzalemom. Ale toto znamenie (t.j. kým on bude jesť maslo a med a kým bude vedieť osloviť svojich rodičov, tak vec s dvojkoalíciou, ktorá teraz, Achaz, stojí proti tebe, sa vyrieši), je dôkaz pravdivosti tohto proroctva.

V štrnástom verši siedmej kapitoly je ale niečo mimoriadne. V hebrejských textoch tam stojí slovo *alma*. *Alma* nemusí nutne označovať *pannu* – prísne vzaté ženu, ktorá nikdy sexuálne nežila, nevstúpila do manželského vzťahu s mužom z ktorého by potom prichádzali deti. Toto slovo (*alma*) môže znamenať mladú dievčinu, mladú ženu – slobodnú, alebo už aj vydatú. Prekladatelia, aj v preklade prof. Roháčka to tak čítame, predsa nakoniec volia slovo *panna*: „*Hľa, panna počne a porodí syna...*“.

Keby to proroctvo bolo len o tom, že sa narodí dieťa, tak aké by to bolo znamenie? Výpoveď a sila znamenia, ktoré zasľubuje Boh, je v tom, že: „*Hľa, panna počne a porodí syna...*“. Nie je to o tom, že nejaká dievčina v Izraeli porodí syna, ale bude to *panna*, ktorá toho syna porodí!

Keď vznikol grécky preklad starozmluvných písem (Septuaginta), ktorý si urobili sami Židia dávno predtým, než prišiel Pán Ježiš, tento verš (Izaiáš 7:14) preložili tak, že hebrejské slovo *alma* preložili gréckym slovom *parthenos*. Toto slovo (*parthenos*) už je ďaleko technickejšie a priamo ukazuje na pannu. Priamo označuje dievča, ktoré ešte nežilo a nežije sexuálnym životom. Označuje ženu, ktorá čaká na vydaj a tam, v manželstve, bude žiť sexuálne.

Izaiáš prišiel k Achazovi s proroctvom. Dôraz v krátkodobej časti Izaiášovho proroctva bol na tom, že kým Izaiášovo dieťa bude jesť maslo a med a kým vôbec začne oslovovať svojich rodičov, dovedty bude hrozba od Achaza odrazená. To bolo to hlavné z hľadiska krátkodobého naplnenia. Ale to, čo zostávalo ako to najmimoriadnejšie na tom, čo tu bolo skrze Izaiáša oznámené, je, že je tu ešte nejaké znamenie, ktoré nastane tak, že panna počne a porodí syna. Porodí teda žena, ktorá nemala sexuálny kontakt. (Izaiáš vošiel k svojej manželke.)

Aj dieťa, ktoré porodí panna, sa narodí normálnym, bežným spôsobom (skrze ženu). Ale to, že to bude stále panna, bude znamenať, že Boh prišiel k nám, že Boh je medzi nami, že Boh je pri nás, že Boh zachraňuje, že Boh koná s týmto národom a s nami. A toto hovorí Matúš: „*A to všetko sa stalo nato, aby sa napnilo to, čo bolo povedané od Pána*

skrze proroka, ktorý povedal: Hľa, panna počne a porodí syna, a nazovú jeho meno Immanuel, čo je preložené: S nami Boh.“ (Matúš 1:22-23), toto je tá jeho zvesť.

Matúš je svedok tých udalostí, on je ten, ktorý ich pozná a pozná celú tú udalosť s tým, ako to bolo s anjelom, ktorý prišiel za Máriou, anjelom, ktorý prišiel za Jozefom. Mária si vypočuje oznam anjela a čuduje sa, ako sa to stane, keď nemá muža. Odpoveď anjela je, že moc Najvyššieho ťa zatôni a to, čo sa tebe narodí, to, čo z teba vyjde, bude zo Svätého Ducha. Teda syn, Ježiš, ktorý sa ti narodí prichádza nadprirodzene.

A to je to dlhodobé v Izaiášovom proroctve. Čakalo sa 700 rokov, kým prišiel Pán Ježiš, kým prišiel Imanuel. Lukáš dokresľuje jeho príchod: „*A porodila svojho prvorodeného syna a zavinula ho do plienok a uložila ho v jasliach, pretože nemali miesta v uchýlišti.*“ (Lukáš 2:7). Prišiel pokorne a ponížene. Som presvedčený, že my sme mali ďaleko komfortnejší príchod do tohto sveta ako ho mal Pán Ježiš.

Jozef s Máriou sú v maštali a Pán Ježiš sa tam narodí uprosred všetkého ruchu, ktorý je spojený so spočítaním ľudí a štatistikou, kvôli čomu oni prišli do Betlehema. Tí, ktorí to videli, porozumeli a spojili si tieto udalosti s Písmom. Pochopili, že toto všetko je naplnenie prorockých textov a výpovedí.

Narodil sa tu niekto, o ktorom práve tak platí, že má podstatu samotného Boha, ako rovnako o ňom platí, že má podstatu skutočného človeka. Matúš 1:23 a Lukáš 2:7 o tom hovoria a potom ďalej aj ostatní evanjelisti a pisatelia epištol.

Ján Šichula

Vtelenie Božieho Syna

Na počiatku bolo Slovo a to Slovo bolo u Boha a to Slovo bol Boh.

Ten, to Slovo bolo na počiatku u Boha.

Ján 1:1-2

V tomto článku budeme písať o vteleení Ježiša Krista. Rozvinieme tému toho, ako sa Boží Syn stal človekom. Nejaké postrehy k tejto téme sme uviedli v predchádzajúcom článku *Panna počne a porodí syna* (pozri stranu 2 – *poznámka redakcie*). Teraz ale chceme ísť hlbšie a všimnúť si niektoré skutočnosti, ako ich opisuje apoštol Ján v Evanjeliu podľa Jána. Apoštol Ján sa snád najviac zo štyroch evanjelistov sústreďuje na vysvetlenie veľkej schémy existencie Pána Ježiša, dáva hlbší pohľad na niektoré udalosti než ostatní synoptickí evanjelisti a na rôznych miestach vkladá nejednu sumarizačnú výpoveď či opis.

Ako apoštol Ján opisuje vteleenie Božieho Syna?

Najprv sa pozrieme na počiatocných 18 veršov prvej kapitoly Evanjelia podľa Jána (prosím čitateľa, aby si ich prečítal). Už na prvý pohľad vidíme, že Jánovo evanjelium začína inak, než Evanjelium podľa Matúša, alebo Marka, alebo Lukáša. Kým tieto nás tiahnu buď k rodokmeňom, alebo k niektorým udalostiam (Lukáš začína narodením Jána Krstiteľa, Matúš zas hovorí o tom, ako bol Ježiš počatý z panny a Marek svoju výpoveď otvára opisom služby Jána Krstiteľa), tak Ján prináša známu výpoveď: „*Na počiatku bolo Slovo a to Slovo bolo u Boha a to Slovo bol Boh.*“ (Ján 1:1). Takto nás vracia k tomu, čo bolo na samom počiatku existencie vesmíru a života. Pre každého Žida tých čias a vôbec pre každého, kto mal akú-takú znalosť biblických opisov počiatkov stvorenia, tento verš musel znieť ako niečo familiárne známe, niečo čo znie tak príbuzne s 1. Mojžišovou 1:1.

Prvých 18 veršov Jánovho evanjelia by sme mohli nazvať *úvod* (alebo

prológ) tohto evanjelia. Tieto verše, zdá sa, majú za úlohu vopred zhrnúť to, o čom bude celé evanjelium. Zrkadlia sa tu všetky nosné témy tohto evanjelia: Kto je Ježiš. Kto je Boží Syn. Čo sa o ňom dá povedať. Čomu sa o ňom má veriť. Ako jeho existencia súvisí so všetkým, čo je stvorené. Ako on súvisí so životom. Kto bol Ján Krstiteľ. Čo je spasenie. Ako ho prijať. Čo je to nové narodenie. Ako sa človek môže stať Božím dieťaťom. V čom je problém nás, ľudí. To všetko sa dá skratkovito ukázať a vidieť v týchto úvodných 18-tich veršoch – je to akoby sumár väčšieho diela, ktorým je zvyšok Jánovho evanjelia.

Úvod evanjelia sa teda hemží prehľadom tém, ktoré všetky chce Ján pokryť v ďalšom texte. Pozoruhodné je aj to, že neskôr ku koncu evanjelia aj priamo napíše, prečo toto evanjelium vôbec vzniklo, aký cieľ si on sám položil (samozrejme, ten cieľ nakoniec vložil do Jánovho srdca Svätý Duch, ktorý je konečným autorom biblického textu). Zdôvodnenie existencie evanjelia znie konkrétne

takto – „*Ale toto je napísané nato, aby ste verili, že Ježiš je Kristus, Syn Boží, a aby ste veriac mali život v jeho mene.*“ (Ján 20:31). Celok Jánovho evanjelia je teda napísaný preto, aby sme verili v Božieho Syna a veriac v neho mali večný život. To znamená, že stačí už táto samotná biblická správa, toto evanjelium, aby sme boli spasení a mali večný život, keď len z tejto správy porozumieme, kto je Pán Ježiš, aké jedinečné dielo vykonal a zo srdca v neho uveríme.

Po úvodných osemnástich veršoch začínajú záznamy dialógov a konkrétnych udalostí. Napríklad: „*A toto je to svedectvo Jánovo, keď boli poslali k nemu Židia z Jeruzalema kňazov a Levitov, aby sa ho opýtali: Kto si ty?*“ (verš 19).

Hneď samotný prvý verš nášho evanjelia i nášho úvodu nám pred oči kladie niečo pozoruhodné. Postava Spasiteľa, teda centrálna postava tohto evanjelia, o ktorej to celé bude od začiatku do konca, tu totiž dostáva prekvapivý, až udivujúci titul: „*Na počiatku bolo Slovo...*“. Možno by sme čakali, že Ján ho hneď predstaví ako: *Boží Syn* alebo *Syn človeka, Spasiteľ, Mesiáš, Pomazaný*, či niečo iné, lebo Ján všetky tieto tituly a označenia v ďalšom texte použije, ale Ján namiesto toho uvádza, že na počiatku bolo *Slovo*, grécky *Lógos*. Preskúmame teraz význam pojmu *lógos*.

Výraz *lógos* má v princípe dva základné významy:

Po prvé môže označovať obsah mysle – to, čo je uložené v mysli ako myšlienka. V mysli máme uložené nejaké koncepty, pojmy, slová a tie sa spájajú s nejakými skutočnosťami. Vôbec som to ale ešte nevyriekol, je to ešte skryté v mojej mysli, je to ešte stále v mojom

vnútri. Je to myšlienkový a slovný obsah a nesie informáciu odpovedajúcu skutočnosti.

Po druhé môže znamenať vyrieknuté slovo, v zmysle reč, v zmysle povedaného slova. Hoci grécky jazyk má na vyrieknuté slovo aj iný pojem, ktorým je *réma*, ktoré sa skôr a častejšie používa na vyrieknuté slovo v zmysle, že hlas odišiel od človeka k človeku, aj pojem *lógos* sa tiež takto používa. Čiže môže to byť aj vyrieknuté slovo.

Obidva tieto významy sú zaujímavé ako vysvetlenie toho, čo má Ján na mysli, a predsa som toho názoru, že ak by sme pri nich ostali, unikne nám hĺbka tohto titulu. Otázka teda je, či tieto dva základné zmysly slova *lógos* vyčerpali Jánov odkaz smerom k čitateľom jeho evanjelia? Som presvedčený, že nie, a to hneď pre niekoľko dôvodov.

Prvý je ten, že nám v jednom dychu s tým, že Božieho Syna označí ako *Slovo*, hneď aj uvádza, že *Slovo* bolo Boh alebo tiež božské, čo do svojho bytia. Teda *Slovo* je osoba, ktorá má božské kvality či atribúty.

Druhé vodítko, ktoré nám Ján necháva, je uchované vo verši 18. Tam čítame „*Boha nikto nikdy nevidel, ale jednorodný Syn, ktorý je v lone Otcovom, on nám vysvetlil.*“ Jedinečný Syn Boží je teda vysvetľovateľom, zjavovateľom či zviditeľňovateľom Boha Otca.

Navyše k tomu máme v Jánovom evanjeliu ďalšie odkazy, ktoré ďalej zdôrazňujú skutočnosť, že Ježiš v plnosti vyjavuje Boha Otca a koná jeho dielo (napr. Ján 5:17–30 či 14:9).

Čo nám tieto pozorovania hovoria o význame pojmu *Lógos* z prvého verša? Veľa, veľmi veľa. Všetko toto

spolu znamená, že Ježiš je tu označený a predstavený ako Božie vyjadrenie, Boží výraz, Božia komunikácia, Božie odkrytie. Skôr, než je čokoľvek stvorené, existuje niečo alebo skôr niekto, kto má úlohu ako nikto iný. Niekto, kto je ako Boh Otec, hoci nie je Otcom, ale má za úlohu Otca v plnosti vyjaviť, lebo ako jediný vo svojom bytí božského Syna má atribúty a schopnosti, aby to mohol vykonať v takej plnosti, že v jednej chvíli bude môcť povedať „...kto mňa videl, videl Otca...“ (Ján 14:9).

Syn je teda nazvaný *Slovo* v tom zmysle, že odkrýva, zjavuje, ukazuje, prezentuje, dáva poznať, reprezentuje, vyjadruje, kto je Boh.

Ak teda Boží Syn je dokonalým samovyjadrením Boha Otca, pýtajme sa chvíľu, kto je Boh. Ako v celých Písmach tak i v úvode Jánovho evanjelia je Boh predstavený ako Stvoriteľ a zdroj každej existencie. Tento večný Boh nikdy nebol a ani dodnes nie je v pozícii, že je priamo prístupný ľuďom vo fyzickom zmysle. Aby bolo možné tohto Boha spoznať a mať s ním vzťah, vstupuje na scénu Boží Syn. Práve jednorodený Syn, ten, ktorého Ján označuje výrazom *Slovo*, ten nám vysvetlil Boha. Pritom koreň slova *vysvetlil* je taký istý ako u slova *exegéza*. Keď hovoríme o tom, že Písmo treba „exegetovať“, teda jeho zmysel, význam, treba *správne pochopiť a vyložiť*, tak to je práve to isté sloveso, ktoré je použité vo verši 18. Parafráza druhej polovice 18. verša teda môže znieť: Ten, ktorý je v lone Otcovom, ten nám vysvetlil, ten dal exegézu, ten dal výklad, ten dal odkrytie, ten dal vysvetlenie toho, kto je Boh.

Toto vysvetlenie, čo je *Slovo* z verša Ján 1:1, veľmi dobre korešponduje

s tým, čo poznáme z niektorých iných výpovedí Nového zákona. Za všetky spomeňme jedno miesto. Z listu Židom je tu táto strategicky dôležitá výpoveď: „*Kým za dávna mnoho rás a mnohým spôsobom hovorieval Boh otcom v prorokoch, za týchto posledných dní nám hovoril v Synovi, ktorého ustanovil za dediča všetkého, skrze ktorého učinil aj veky, ktorý súc odbleskom jeho slávy a obrazom jeho podstaty a nesúc všetko slovom svojej moci...*“ (verše 1:1-3).

V treťom verši slovo *odblesk* (grécky *apaúgazma*) sa dá preložiť aj ako *žiara jeho slávy*. Teda Syn je *žiara* Božej slávy. Tam, kde je Božia sláva, a tá je večná, tam je aj *žiara tejto slávy*. Verš Židom 1:3 oznamuje, že keď vidíme Božiu slávu, vidíme ju cez Syna a v Synovi a Synom, lebo on je *žiara* Božej slávy. On vyžaruje, ukazuje, odkrýva to najvnútornejšie Božie bytie.

Tento verš ale obsahuje aj ďalšiu mocnú výpoveď. V spojení a *obrazom jeho podstaty* pre slovo *obraz* je použité grécke slovo *charaktér* a normálne znamená (označuje) otláčok pečiatky do vosku. Čo sa udeje pri akte pečatenia? Do vosku sa prenese všetky atribúty, všetky jemné detaily pečate. Čiže toto spojenie (*obraz jeho podstaty*) môžeme preložiť aj ako *prekopírovanie jeho podstaty*. A *podstata* (gr. *hypóstazis*) je to, čo robí niečo niečím. Boha robia Bohom jeho atribúty. Mohli by sme si ich vymenovávať jeden za druhým. List Židom hovorí: je tu niekto, kto je jeho Syn, ktorý je žiarou jeho slávy a v ktorom je prekopírovaná, vyobrazená, úplne prenesená jeho podstata. Teda to, čo platí o Bohu, platí aj o jeho Synovi.

Vidíme teda, že Ján nie je jediný no-vozákonný autor, ktorý o Božom Synovi

hovorí v súradniciach Božieho samovyjadrenia. Vráťme sa teraz k úvodu Jánovho evanjelia a pracujme ďalej s tým, kto je *Slovo* a v akom vzťahu je k Bohu Otcovi. Čítame „*Na počiatku bolo Slovo*“ a Ján ďalej píše „*a to Slovo bol Boh*“, ale všimnite si, že k tomu sa pripája ešte ďalšie konštatovanie „*a to Slovo bolo u Boha*“.

Máme tu komplexnú myšlienku, lebo Ján sa snaží poukázať hneď na tri tesne previazané skutočnosti:

- To Slovo je na počiatku;
- To Slovo nie je to isté ako Boh Otec, hoci Slovo je čo do svojej podstaty alebo bytia božské;
- To Slovo je u Boha alebo pri ňom, v jeho blízkosti. Toto dobre zodpovedá tomu, čo je uvedené neskôr vo verši 18 „*ktorý je v lone Otcovom*“. Opis vyjadruje tesnú, intímnu blízkosť u Boha. Výraz „u Boha“ z prvého verša by sme dokonca mohli preložiť aj ako *tvárou v tvár* – tak, ako stojí človek zoči-voči druhému človeku, pozerá sa mu do očí a komunikuje s ním. Slovo bolo tvárou v tvár oproti Bohu a to Slovo bolo Boh.

Takže Ján si pre toho, o kom ide písať, vybral titul *Slovo*. Ako sme už vyššie uviedli, konceptuálne najbližší text v rámci Nového zákona k Jánovi 1:1 je podľa všetkého Židom 1:3. Dá sa povedať, že *Slovo* z Jána principiálne zodpovedá tomu, čo list Židom 1:3 vyjadruje slovami *žiara a kópia*; *žiara jeho slávy, kópia jeho podstaty*.

Neskôr ho Ján začína nazývať Boží Syn, Syn človeka a pripisuje mu aj ďalšie tituly. Teraz sa sústredíme na verš 14: „*A on, to Slovo sa stalo telom a stánilo medzi nami, a hľadeli sme na jeho slávu,*

na slávu ako jednorodeného od Otca a bol plný milosti a pravdy.“

Ján dáva dôraz na to, že Slovo, tento Boží Syn existuje na počiatku u Boha, je s ním tvárou v tvár (verše 1-3). Ján ide ďalej a opisuje osobu *Slova* ako takú, ktorá má svoje atribúty, osobu, ktorá existovala vo večnosti ešte pred stvorením a ktorá bola aktívna pri stvorení, kedy vznikol celý viditeľný i neviditeľný svet.

Čítame *Všetko povstalo skrze neho...* (verš 3). On sám nie je stvorený. Slovo samé nebolo stvorené. Naopak, bez *Slova* by vôbec nič nebolo stvorené: „*...a bez neho nepovstalo ani jedno z toho, čo povstalo*“ (verš 3).

V ňom bol život, a ten život bol svetlom ľudí, a to svetlo svieti vo tme, a tma ho nezadržala (verše 4 a 5). V týchto dvoch veršoch vidíme, že Slovo je zdrojom svetla a života pre ľudí. Je to hlboká výpoveď, ktorú tu nemáme priestor hlbšie rozvinúť. Pre túto chvíľu podčiarknime aspoň to, že osoba *Slova* je tou, ktorú ľudia krížom cez celú históriu mali hľadať, ak mali okúsiť skutočný život, život, ktorý je viac ako holá existencia. Uprostred éry hriechu, skazy a tmy Slovo ako zdroj života svieti v tme a umožňuje každému človeku, ktorý ho prijme, prejsť z tmy do svetla a žiť až navždy.

Vo veršoch 6 až 9 Jánovo evanjelium predstaví osobu Jána Krstiteľa. Ján Krstiteľ je svedok tohto Slova, predchádza jeho príchod na zem a pripravuje mu cestu, ale Ján Krstiteľ nie je to svetlo. Svetlo je samotný Spasiteľ, Boží Syn.

O kúsok ďalej nám Ján skratkovito predloží veľkú pravdu o viere a o spasení. Večný údel každého jednotlivca sa

láme na jeho postoji ku Kristovi. Čítame „Ale všetkým, ktorí ho prijali, dal právo a moc stať sa deťmi Božími, tým, ktorí veria v jeho meno; ktorí nie z krvi ani z vôle tela ani z vôle muža, ale z Boha sú splodení“. (verše 12 a 13).

„A on, to Slovo sa stalo telom a stánilo medzi nami, a hľadeli sme na jeho slávu, na slávu ako jednorodeného od Otca a bol plný milosti a pravdy.“ (verš 14). Aký gramaticky zvláštny výraz „A on, to Slovo...“ V slovenčine výraz „slovo“ je stredného rodu, ale v gréčtine je to *ten lógos*, teda mužský rod. Roháčkov preklad je okrem iného vzácny aj tým, že nám zachytáva mnohé tieto nuansy a precízne detaily – preto: A „on“ (ten) a „to“ Slovo.

Prešli sme svižným tempom úvod Jánovho evanjelia a teraz si oživme pamäť ako zase písali evanjelisti Matúš a Lukáš o narodení Pána Ježiša, aké udalosti v prvej či druhej kapitole svojich evanjelií spomínali.

V Matúšovi sú verše o tom, že Ježiš bol počatý z panny, že sa narodil v Betleheme, že jeho narodenie zvestovali anjeli pastierom. Píše sa o náreku a plači v Ráme a spomínajú sa ďalšie udalosti. Bude zavolaný z Egypta a nazvaný Nazaretský a pritom sa naplnia dávne proroctvá. Keď Matúš píše o tom, že Boží Syn sa naozaj stal človekom, tak opisuje jednu udalosť za druhou postupne radom, ako sa veci udiali.

Lukáš postupuje podobne a striedavo uvádza opisy rozhodujúcich udalostí a kľúčových postáv, ktoré majú spojitost' s udalosťami narodenia Krista. U Lukáša nájdeme najprv predpoveď o narodení Jána Krstiteľa. Do toho prichádza moment anjelského zvestovania a počatia

Pána Ježiša v lone Márie. Mária potom navštívi svoju príbuznú Alžbetu, teda matku Jána Krstiteľa. Nasleduje samotné narodenie Jána Krstiteľa a hneď na to Zachariášovo proroctvo. V druhej kapitole je už Pán Ježiš vyložene v popredí a to od jeho narodenia až po udalosť, keď ako 12-ročný hovorí s učencami v chráme.

Z týchto všetkých udalostí Ján nespomína nič podľa všetkého aj preto, že to sú už dobre známe veci, lebo Evanjeliá podľa Matúša a Lukáša sú napísané časovo predtým a veriaci (kresťania) ich už poznajú. Ján už nejde ani tak zopakovať známe veci, ako položiť dôraz tam, kde hrozí, že nezdravé učenia by mohli kresťanov odvieť od pravdy či hľadajúcich ľudí odvieť na scestie. Príkladom tohto Jánovho prístupu je 14. verš: „A on, to Slovo sa stalo telom a stánilo medzi nami, a hľadeli sme na jeho slávu, na slávu ako jednorodeného od Otca a bol plný milosti a pravdy.“ Zastavíme sa pri výraze: *Slovo sa stalo telom*.

V prvom storočí sa začalo rozvíjať falošné učenie, ktoré sa neskôr stalo známe pod pomenovaním *gnosticismus*. Gnosticizmus je výraz, ktorým sa zvykne opisovať plne rozvinutá forma tohto učenia z druhého storočia a neskôr. Tú semiačkovú podobu z konca prvého storočia je najlepšie nazývať *protognosticizmus*.

Gnostická heréza – to bol zhluk rozmanitých ideí. Gnosticizmus mal sklon vidieť hmotu ako niečo samé o sebe zlé, niečo od čoho sa treba oslobodiť. Preto predstava vtelenia, kedy si Boží Syn pribral ľudskú prirodzenosť, bola z pohľadu gnosticizmu šokujúca. Nie, to predsa nie je možné, aby sa Lógos,

ktorý je pravým Bohom, stal skutočným človekom.

Z tohto pomýleného východiska sa zrodilo ešte mylnejšie chápanie vtelenia Pána Ježiša. Gnosticizmus tvrdil, že keď prišiel Boží Syn na túto zem, tak ľuďom sa len zdalo, že má skutočné ľudské telo. Lebo, podľa tohto učenia, on by nikdy naozaj nezobral na seba ľudskú prirodzenosť. To jednoducho len tak vyzeralo, že má ľudské telo. Z týchto semiačok, nakazených omylom, sa neskôr v druhom až štvrtom storočí rozvinul smer, ktorý sa stal známy ako *doketizmus*. Názov doketizmus je odvodený od gréckeho slova *dokéó*, ktoré znamená: *zdať sa*. Podľa tejto nesprávnej predstavy doketizmu Ježiš nebol nikdy skutočný, pravý a naozajstný človek. On sa len zdal, ako by bol človek.

Apoštol Ján sa proti týmto názorom bráni a vysvetľuje: „*A on, to Slovo sa stalo telom*“. Sloveso „stalo sa“, sa znova a znova v Písme používa k vysvetleniu a opisu toho, že niečo je naozaj nejakou skutočnosťou, že naozaj to existuje alebo nastáva. Teda „stalo sa telom“ hovorí, že skutočne nastal proces, ktorý viedol k tomu, že je to celý človek, že je to skutočný človek. V Jánových listoch sa apoštol Ján k tomu znova vracia a nanovo zdôrazňuje, že vtelenie bolo skutočné a nie len zdanlivé.

1. list Jánov začína slovami: „*Čo bolo od počiatku, čo sme počuli, čo sme videli svojimi očami, na čo sme sa dívali, a čoho sa naše ruky dotýkali*“ (verš 1). I ďalšie dva verše rozvíjajú túto tému a vo verši 3 apoštol Ján píše „...*čo sme videli a počuli*...“. Opakujú sa tu teda myšlienky z úvodu k Jánovmu evanjeliu – niekto existoval už na začiatku

a pritom v 1. storočí s ním skupina ľudí zažila zmyslový kontakt, lebo tento večný Otcov Syn sa stal človekom. To, čo bolo na počiatku (Slovo existovalo s Otcom už pred stvorením), to sme vďaka vteleniu videli svojimi očami a naše ruky sa ho dotýkali.

Čiže Ján píše, že všetky zmyslové orgány odkazujú a potvrdzujú, že osoba Slova sa stala skutočným telom. Už tu na konci prvého storočia sa podľa všetkého začali šíriť zhubné zárodoky gnosticizmu a doketizmu so všetkými hroznými dôsledkami, ku ktorým toto učenie vedie. Prišli falošní učители doketizmu, prišli títo prví gnosticci a ich tvrdenie bolo: „to sa len tak zdalo, to sa len tak videlo“. Ján na nich reaguje: „*a každý duch, ktorý nevyznáva Ježiša Krista, prišlého v tele, nie je z Boha, a to je ten duch antikristov, o ktorom duchu ste počuli, že príde, a je už aj teraz na svete*.“ (1. Jánov 4:3). Ján ďalej píše, aby takýchto, ktorí nesú takéto falošné učenie, ktorí spochybňovali, že sa Pán Ježiš, Boží Syn, stal skutočným človekom, ani do domu neprijímali.

Ak už teda z biblických výpovedí vidíme, že vtelenie sa skutočne udialo, využime zvyšok tohto článku a hľadáme odpoveď na otázku, aké požehnanie a obrovské veci vtelenie Božieho Syna prinieslo.

Všimnime si ďalej verš 16: „*A z jeho plnosti sme my všetci vzali, a to milosť za milosť*.“ Koniec tohto verša (*a to milosť za milosť*) je dosť záhadný. Verš doslova hovorí: milosť namiesto milosti. V tomto verši sa vymieňa milosť za milosť. K porozumeniu tejto výpovede nám pomôže aj pohľad na verš, ktorý bezprostredne nasleduje (17. verš), ktorý znie: „*Lebo zákon je daný skrze*

Mojžiša; milosť a pravda stala sa skrze Ježiša Krista.“ Ján tu píše, že základnou charakteristikou diela, cieľa a plánu Ježiša Krista je priniesť milosť a pravdu, a to sa skrze Ježiša Krista aj stalo (v zmysle, že sa to už udialo vďaka jeho vteleniu a tomu, ako jeho pozemský život vyvrcholil smrťou a slávnym vzkriesením). Toto dielo Ježiša Krista je položené do kontrastu s tým, čo priniesol Mojžiš, čo sa stalo skrze Mojžiša.

Keď sa teraz opýtame: „Čo ostalo ako dedičstvo po Mojžišovi?“ Prirodzená odpoveď je tá, ktorú uvádza Ján: „*Zákon je daný skrze Mojžiša*“. V mysli sa nám pritom vynorí vyvedenie Izraelcov z Egypta, hora Sinaj, 10 prikázaní, celý obetný systém a ustanovenie Árona za veľkňaza a ďalšie nariadenia a vôbec všetko to, čo priniesol Mojžišov zákon. Celý režim zákona je daný skrze Mojžiša ako prostredníka. Potiaľ by to mohlo byť pomerne jasné. Ale prečo ten kontrast s milosťou? Znamená to teraz, že za éry Mojžiša vôbec neexistovala milosť?

Nájdu sa ľudia, ktorí niektoré veci potiahli až tak ďaleko, že hovoria, že spasenie je samotnou vierou až odvtedy, ako prišiel Pán Ježiš Kristus. V ich chápaní to celé funguje tak, že kým neprišiel Pán Ježiš, človek sa musel nejako posnažiť, a až keď sa úprimne a dobre posnažil, tak získal spasenie. Ale keď už raz prišiel Pán Ježiš, tak sa zmenila metóda získania spasenia a teraz je to z viery v Ježiša Krista. Takto to ale nemôžeme vysvetľovať, ani z tohto verša, ani z iných veršov v Biblii, ak ich len čítame každý v jeho kontexte. Takéto čítanie nás privedie k modelu, že tým, ako bol zákon daný skrze Mojžiša, tak v tej dobe človek mal zákon, a to bolo všetko – mal len zá-

kon, a tak nemal milosť, lebo tá prišla len cez Pána Ježiša. Takýto prístup sa však rozpadá vo svetle 16-ho verša. Ten totiž hovorí, že nastala výmena, a to: milosť namiesto milosti alebo jedna milosť za druhú milosť. Nevidíme iný možný zámer, ktorý Ján chce týmto veršom povedať, ako ten, že aj éra Mojžišovho zákona mala svoj milostivý plán. Teda Božím cieľom aj v dobe Mojžiša bolo viesť ľudí k milosti a pripraviť ich na príchod Pána Ježiša. Aj vtedy bola milosť k dispozícii a bola ponúknutá, hoci historicky veci existovali v úplne inom rámci (do nemalej miery bola milosť zakrytá v rôznych obrazoch, a predsa celý čas bola dostupná tomu, kto veril v Božie sľuby o budúcom príchode Spasiteľa hriešnikov). Týmto veršom nám zároveň Ján komunikuje, že keď prišiel Pán Ježiš, neznamená to ešte, že to, čo bolo pred jeho príchodom, nemalo cenu alebo nemalo hodnotu.

„*Slovo stalo sa telom a stánilo medzi nami*“, čítame vo verši 14. Slovo *stánilo* je odvodené od slova *stan*. Teda ten, to Slovo, bolo dočasne medzi nami. Na nejaký čas sa Slovo rozložilo (usadilo) nie ako trvalá budova so základmi, ale ako stan, čo poukazuje na prechodnosť alebo dočasnosť. Bol čas, keď Slovo bolo medzi nami, a teraz je čas, keď Slovo už nie je medzi nami. K tejto pravde a veľkej schéme príchodu Božieho Syna zo slávy a následného poníženia sa vracia nemalá časť ďalšieho biblického zjavenia – pozri napríklad Filipským 2:5-8; 2. Korintským 8:9 a iné miesta a aj v evanjeliách. Takáto je veľká pravda o vtelení Božieho Syna. Je to pravda, ktorú žiadne iné náboženstvo nepozná. Je to pravda, na ktorej stojí záchrana nás

hriešnych ľudí, lebo iba vtelený Spasiteľ mohol dobrovoľne zomrieť na kríži a preliať tam svoju nevinnú krv.

Prichádza vianočný čas a pýtame sa, čo majú biblickí veriaci urobiť alebo konať uprostred takého sviatku, ako sú Vianoce. Sviatku, teraz myslím v tom zmysle, ako ho chápú neobrátení ľudia okolo nás, ktorých charakterizuje spokojnosť s obradmi a povrchný prístup ku kresťanskej viere. Na túto otázku by sme v kontexte tohto článku odpovedali veršom: *„A tak my už odteraz neznáme nikoho podľa tela. A ak sme aj poznali Krista podľa tela, ale teraz už viacej neznáme.“* (2. Korinským 5:16).

Zdá sa, že Pavol týmto veršom chce povedať, že odteraz, ako sme sa stali novým stvorením v Kristovi, už nepozierame na ľudí telesnými očami. Boli sme zmenení. Aj keď sme sa nejaký úsek nášho života pozerali na Krista telesný-

mi očami neobráteneých ľudí, teraz už viac na neho takto nepozierame. K tomu nás chcem pozvať, lebo zo všetkých strán sa nás budú snažiť presvedčiť, že Ježiš je to bábätko v jasičkách.

Moje volanie je teda k tomu, aby sme videli veci nie telesnými očami, nie podľa telesného zmysľania, ale nech nám tento čas slúži k tomu, aby sme si pripomenuli skutočnosť, ktorú môžeme vyznať napríklad takto: „Áno, veríme tomu, že Boží Syn prišiel na túto zem. Veríme na jeho vtelenie. Veríme, že bol 100 %-ným človekom. Veríme, že tu medzi nami stánil. Veríme, že sa ponížil. Veríme, vyznávame a vydávame o tom svedectvo a pritom nevidíme ani najmenší dôvod, aby ktorákoľvek cirkev či človek pridával k týmto spasiteľným pravdám nepotrebné obrady a tradície. Chvála patrí Slovu za to, že sa dobrovoľne podľa Otcovho plánu stalo telom.“

Ján Šichula

Poslušnosť a láska k Božiemu slovu

Slovo, ktoré sa stalo od Hospodina k Jeremiášovi vo dňoch Jehojakima, syna Joziášovho, judského kráľa...

Jeremiáš 35:1-19

Chcem sa s vami podeliť s Božím slovom z 35. kapitoly Knihy Jeremiáš. Život Jeremiáša bol veľmi ťažký. Jeho služba bola ťažká v tom, že Boh mu skoro každý deň posielal bremeno slova, ktoré mal potom ďalej, ako Boží prorok, zvestovať ľuďom. Ťažkosť bola v tom, že ľudia nepočúvali na Boží hlas, nepočúvali na Božie slovo. Aj napriek tomu Jeremiáš každý deň vstával a hovoril ľudu, čo mu Boh uložil. Neskôr mu Pán daroval pisára Bárucha, ktorý zapisoval slovo, ktoré Boh skrze Jeremiáša poslal. Báruch potom chodil medzi ľud a čítal im zapísané Božie slovo. Napriek tomu všetkému, čo o ťažkostiach proroka čítame v Knihe Jeremiáš, sú tam miesta, ktoré sú veľkým povzbudením pre nás aj dnes. Takou je, verím, aj 35. kapitola.

Udalosti opísané v 35. kapitole sa odohrali za čias Jehojakima, syna Joziášovho (verš 1). Ak sa pamätáme na judských kráľov, tak vieme, že Joziáš bol jeden z tých najlepších. Za jeho vlády sa našlo Božie slovo, ktoré, keď mu ho priniesli, si nechal prečítať. To, čo bolo na tom to najdôležitejšie, bolo to, že Joziáš k nemu priložil svoje srdce. Keď počul, čo je napísané, a aj všetky Božie súdy, ktoré prídu, jeho srdce sa pokorilo.

Joziáš bol veľmi dobrý a zbožný kráľ. Za jeho čias sa veľa napravilo a uviedlo do poriadku z toho zlého, čo urobili jeho otcovia – a predsa Božie slovo hovorí, že Boh sa už neodvrátil od pále svojho hnevu, ktorý mal byť vyliaty na Júdu podobne, ako už bol vyliaty na severné kráľovstvo.

Joziáš mal syna, ktorý sa volal Jehojakim. O ňom sa píše, že sa podobal na svojich otcov (predkov), ale nepodobal sa na svojho vlastného otca, Joziáša. Nepočúval Boha a pohrdol Božím slovom.

V tejto dobe a v takejto situácii prišlo Božie slovo k Jeremiášovi. Bol poslaný do rodiny Rechabitovcov, aby z nej zvolal všetkých bratov a synov, ktorí sa v nej nachádzajú. Mal ich zvolať do jednej z miestností Božieho chrámu a mal ich zavolať k stolu, na ktorom boli džbánky plné vína a pre každého bol pripravený pohár. Jeremiáš mal všetkých vyzvať, aby sa napili vína (verš 2 až 5). Jeremiáš tak urobil, ale oni riekli: „*Nepijeme vína. Lebo Jonadáb, syn Rechabov, náš otec, nám zakázal a povedal: Nebudete piť vína ani vy ani vaši synovia až na veky.*“ (verš 6).

Kto bol Jonadáb?

V Severnom kráľovstve vládol Achab spolu so svojou ženou Jezábel. Bol to kráľ, ktorý tiež vniesol modlárstvo medzi Boží ľud. Za jeho kralovania bol Bálovi vystavený chrám. Ľud opustil Hospodina a jeho slovo a slúžili Bálovi. Skrze Božích mužov bolo Achabovi

povedané, že raz príde čas, kedy Boh vykoná súd nad jeho domom. Bol to Jehu, skrze ktorého Boh tento súd vykonal. O Jehuovi, Jonadábovi a súde nad Bálovými služobníkmi a prorokmi čítame v 2. Kráľovskej v kapitolách 10 až 12. Jonadáb v týchto textoch je ten, na ktorého sa odvolávajú Rechabitoenci.

Doba, keď vládol Achab s Jezabelou, bola ťažká. Bola ťažká hlavne pre tých, ktorých srdce sa bálo Božieho slova a chceli ho poslúchať. Vtedy išlo ľuďom o život, ale predsa Boh si zanechal, ako to povedal Eliášovi, svojich 7 tisíc, ktorí nesklonili svoje kolená pred Bálom. Verím, že Jonadáb a Rechabitoenci sú z tých 7 tisíc, ktorých si Boh ponechal.

Jonadáb povedal svojim deťom: Nebudete piť vína (verš 6). Ďalej im povedal, že nemajú stavať žiaden pevný dom, nemajú siať žiadne semeno (osievať pole) a ani nemajú mať a vysádzať viniču (verš 7). Všetky tieto veci samé o sebe nie sú zlé. Aj dnes platí, že mať dom nie je zlé, ale verím, že to všetko malo synov Jonadábových a ich rodiny viesť k tomu, aby ich a dnes aj naše srdce nepatrilo, nebolo pripútané k takýmto veciam. Povedal im a viedol ich k tomu, aby sa zachovali ako pohostíni a pútnici na tom území, kde sa nachádzajú.

Ak naše srdce bude patriť niečomu, čo je z tohto sveta, ak bude patriť nejakej práci alebo nejakému majetku a bude mu patriť viac ako Bohu, rozdelí to naše srdce a to nie je v poriadku. Rechabitoenci Jeremiášovi odpovedajú spôsobom, že preto, že im to ich otec zakázal, oni víno piť nebudú (verš 6).

Všimnime si, že Jonadáb tieto veci prikázal svojim synom, a tí ich zase prikázali svojim deťom. Samozrejme

rodičia nie sú tí, ktorí zachránia svoje deti z ich hriechov, a ktorí im môžu dať nové duchovné narodenie – to môže len Pán vo svojej milosti. Ale predsa Božie slovo učí, že rodičia majú zodpovednosť za svoje deti v tom, že ich budú učiť Božie pravdy, a to, ako ich vo svojom živote majú žiť a dodržiavať.

Nikdy však nebude mať naše slovo pri našich deťoch moc, ak sa sami nebudeme ním riadiť, ak sami rodičia nebudú svoje slovo naplňovať, ak sami nebudú podľa neho žiť. Darmo im budeme hovoriť: milujte Pána, ak ho sami nebudeme milovať. Darmo im budeme hovoriť: čítaj si Božie slovo, ak ho sami nebudeme čítať. Rovnako darmo by rozprávali aj otcovia Rechabitoencov svojim deťom, aby nepili víno, ak by ho oni sami pili. Jednoducho ich slovo by v živote ich detí neobstálo. Podobne je to aj s nami, Božím ľuďom. Máme byť vzorom a príkladom pre naše deti.

V tomto príbehu ďalej čítame, že na Jeruzalem prišlo cudzie vojsko, pritiahli Chaldejci, prišiel Nabuchodonozor a celý Izrael sa trasie, bojí, lebo spoznali, že prichádza Boží súd. Jeremiáš im mnohokrát hovoril: ak nebudete počúvať, ak sa vaše srdce neobráti k Bohu, raz príde Boží trest – a súd v tejto chvíli aj prichádza.

Všimnime si, čo sa za týchto okolností deje s rodinou Rechabitoencov, ktorá nemá žiaden pevný dom, ktorá nemá žiadne hradby, žiadne opevnenie, ktorá sa spolieha len na Boha a na jeho slovo. V tejto situácii sú povolaní k tomu, aby prišli do Jeruzalema (verš 11). Oni sa do Jeruzalema presunuli, ale pritom spôsob života, ktorým doteraz žili, nezmenili, aj keď sa už nachádzajú vo veľkom meste.

Rodina, ktorá žila len v stanoch, ktorá nemala vlastné pole, nemala vlastnú vinicu, predsa prežila. Boh sa stará o svoj ľud, stará sa o tých, ktorí mu dôverujú, poslúchajú ho a spoliehajú sa na neho.

Rechabitoenci počúvali na slovo svojho otca, ako je napísané: „*A tak sme poslúchli hlas Jonadába, syna Rechabovho, svojho otca, vo všetkom, čo nám prikázal*“ (verš 8) a v ničom od neho neuhli. On im dal nejaké prikázanie, dal im nejakú cestu, po ktorej mali ísť a oni z nej neuhli. Som presvedčený, že tieto deti, táto rodina, počúvala na slovo svojho otca preto, lebo si ho vážili a že ho mali radi. Možno v danej chvíli nerozumeli, prečo im to ich otec prikázal, ale spoliehali sa, že to, čo im otec povedal (prikázal), je dobré. Poslúchli všetko čo im uložil bez toho, aby si svojho otca a jeho slovo zlahčili.

Aj my, Božie deti, nový ľud, máme svojho Otca. Kde? Pre každé Božie dieťa platí, že má svojho Otca v nebesiach, a to, čo nachádzame v živote týchto Rechabitoencov, to má byť rovnako aj v živote každého Božieho dieťaťa. Aj dnes sa pozná Božie dieťa podľa toho, či v jeho živote stojí Božie slovo, či žije to, čo vyznáva. Boh nás nepovolal a nezachránil len preto, aby sme mali poho-

dlný život, ale aby sme ho vo všetkom poslúchali a svojím životom poslušnosti zviditeľňovali tak, ako hovorí Božie slovo: „*Ak ma milujete, ostríhajte moje prikázania*“ a „*Kto má moje prikázania a ostríha ich, to je ten, kto ma miluje...*“ (Ján 14:15 a 21).

Tak, ako skrže Jeremiáša Boh prehovoril k pokoleniu Júdu a obyvateľom Jeruzalema slovami, ktorými im dal Rechabitoencov za vzor a príklad poslušnosti: „*Id' a povieš mužom Júdovým a obyvateľom Jeruzalema: Či si nevezmete naučenia, aby ste počúvali na moje slová? hovorí Hospodin. Stoja slová Jonadába, syna Rechabovho, ktorý prikázal svojim synom, aby nepili vína, a nepili až do tohto dňa, lebo poslúchajú prikázanie svojho otca...*“ (verš 13 a 14), tak to rovnako platí pre nás aj dnes. Tak ako oni počúvali svojho otca, rovnako aj my máme počúvať svojho Otca. Čokoľvek povie náš Otec do nášho života, máme sa zachovať tak, ako sa zachovali deti otca Jonadába, ktorí počúvali na hlas svojho otca a naplňali ho vo svojich životoch. Verím, že to, čo má byť v našom živote najviditeľnejšie, je, že z lásky počúvame a ostríhame Božie slovo – a to je to najlepšie, čo môžeme urobiť.

Ondrej Šichula

Bojte sa Hospodina, vy jeho svätí, lebo tí, ktorí sa ho boja, nemajú nedostatku. Mladí lvi biedia a hladujú; ale tí, ktorí hľadajú Hospodina, nebudú mať nedostatku ničoho dobrého.

Žalm 34:10-11

Jonášova modlitba

A Hospodin nastrojil veľkú rybu, aby pohltila Jonáša, a tak bol Jonáš vo vnútornostiach ryby tri dni a tri noci. A Jonáš sa modlil Hospodinovi, svojmu Bohu, z vnútorností ryby...

Jonáš 2:1-3

V tomto článku píšeme o Jonášovi, Božom mužovi, ktorý je odkázaný na milosrdenstvo Boha milosrdenstva. Budem sa v ňom venovať druhej kapitole Knihy Jonáš. Prosíme čitateľa, aby si prečítal všetky verše tejto kapitoly.

Úvod

K Jonášovi prišlo Božie slovo. Dostal priamy príkaz ísť do Ninive. Jonáš však namiesto do Ninive odišiel do Joppy, nasadol na loď a smeroval do Taršíša, aby utiekol spred tváre Hospodinovej. Jeho vzbura neostala bez dôsledkov. Námorníkom na lodi a aj jemu samému, priniesla neblahé dôsledky. Na mori vznikla veľká búrka, ktorá sa utíšila až potom, ako námorníci Jonáša, na jeho popud, vyhodili do mora. Prvá kapitola končí tým, že keď to uvideli námorníci, báli sa Hospodina veľkou bázňou a obeťovali mu obeť a sľubovali sľuby.

Jonáš vo vnútornostiach ryby

Hospodin pripravil veľkú rybu, aby zhltna Jonáša. Jonáš sa zrazu ocitol v obzvlášť jedinečnej situácii, ale pritom neprežíval žiadne povznesené pocity. Božia ruka ho nesmierne pokarhala, ale napriek tomu ďalej zostala vzbura v jeho srdci (pozri 4. kapitolu).

Keď pozorne prečítame Knihu Jonáš, tak si aj pri Jonášovi môžeme pripomenúť, že existuje princíp, ktorý je zapísaný v Rímskym 8:28, kde čítame: *„A vieme, že tým, ktorí milujú Boha,*

všetko spolu pôsobí na dobré, tým, ktorí sú povolani podľa preduloženia.“ V Božej prozreteľnosti nakoniec pre Jonáša a pre Ninivčanov prišlo len dobré. Tak isto aj pre nás a naše generácie dnes, lebo z Knihy Jonáš sa môžeme niečo naučiť o tom, ako Boh koná so svojimi služobníkmi a veriacimi v neho, ktorí sú vo vzbure. Boh má k dispozícii všetky možné nástroje, aby ich priviedol späť, k sebe.

Prvý verš druhej kapitoly hovorí: *„A Hospodin nastrojil veľkú rybu, aby pohltila Jonáša, a tak bol Jonáš vo vnútornostiach ryby tri dni a tri noci.“* Jonáš sa ocitol v obzvlášť náročnej situácii. Všimnime si, že je to Hospodin, ktorý nastrojil veľkú rybu. Zdalo sa, že pre Jonášov útek spred Hospodina boli všetky okolnosti priaznivé. Zdalo by sa, že všetko uľahčovalo Jonášovu cestu preč od Boha. Všetky veci na Jonášovej ceste úteku sa stali len preto, že bol to Boh, ktorý spôsobil, aby sa stali. Boh, ktorý pripravil aj búrku na mori, je ten istý Boh, ktorý pripravil aj veľkú rybu, aby práve plávala vo vhodnej chvíli okolo a aby pohltila Jonáša. Je to Boh, ktorý vyriekol slovo a ryba vyvrátila Jonáša na

súš (verš 2:11). Všetko ukazuje na Božiu zvrchovanú vládu vo všetkých udalostiach a veciach, ktoré sa Jonášovi stali.

Jonášova reakcia na danú situáciu – Jonáš sa modlí

Prvé čo vidíme v druhej kapitole vo verši 2 je, že sa Jonáš z vnútornosti ryby modlí k Hospodinovi, svojmu Bohu. Svoju situáciu opisuje ako pobyt v pekle. Mohli by sme to považovať aj za pobyt v hrobe, lebo hrob je otravné miesto. Nikto do hrobu nevchádza – okrem mŕtvych. A nikto z hrobu nevychádza a ani nikto z neho nevyjde, až kým nenastane vzkriesenie. Teda je to miesto obrovského oddelenia (opustenia, odlúčenia). V ňom je také oddelenie, ako je oddelené nebo od pekla. Jonáš si uvedomoval beznádejnosť svojej situácie. Vo verši 7 hovorí, že zostúpil k najspodnejším základom vrchov a že sa nad ním zavrelo more. Vo verši 6 čítame, že morská tráva bola ovinutá okolo jeho hlavy a vo verši 8 sa hovorí, že jeho duša sa prahnúť zvjala v ňom. Cítil a prežíval, že jeho život odchádza. A na nejaký čas sa už cítil ako takmer úplne stratený.

Uprostred tejto situácie sa jeho myseľ sústreďuje na to, aby sa rozpamätal na toho, pred ktorým utekal: „...*Volal som zo svojho súženia Hospodinovi, a vyslyšal ma; z lona pekla som pokorne volal o pomoc...*“ (verš 3). Vo verši 5 vidíme, že Jonáš prežíval pocit opustenia. Ale tento prežívaný pocit opustenia je Boží nástroj, ako pripomenúť Božiu lásku. Ako veriaci môžeme skutočne niekedy prežívať, že sme v nejakých obdobiach Bohom opustení. Zdá sa, akoby Boh skryl svoju tvár pred nami. Kráčame v temnote. Účinok, ktorý to na nás má

mať, ak skutočne patríme Kristovi, je, že by nás to malo priviesť bližšie späť k Spasiteľovi. Aj márnотratný syn prišiel k rozumu až potom, keď sa dostal do najťažšej situácie, do akej sa mohol dostať. Aj praví veriaci sa z času na čas dostanú do takéhoto bodu. Skutoční veriaci v takých situáciách skutočne aj žalostia. Tak to čítame aj o Dávidovi v 1. Samuelovej 30. Vo verši 4 čítame, že Dávid plakal a žalostil dovtedy, kým už viac nedokázal plakať. Potom ale povzbudil sám seba v Hospodinovi, svojom Bohu (1. Samuelova 30:6).

Boh je v 2. liste Korinským v 1. kapitole označený ako Boh každého potešenia. Kresťania potrebujú z času na čas potešenie. Boh každého potešenia potešuje preto, aby my sme mohli potešovať iných, ktorí majú také isté zápasy, problémy, ako máme my (2. Korinským 1:3-4). Potrebujeme pochopiť, že keď sa cítíme úplne odvrhnutí, opustení a keď sa zdá, že sa stratila pevná pôda pod našim životom, len sám Boh je naša nádej a príbytok.

Jonáš sa modlí priamo uprostred týchto nepriaznivých okolností, v ktorých sa nachádza. Nepriaznivé okolnosti mu nezabránili v modlitbe. Volal zo svojho súženia a Hospodin ho vyslyšal (verš 3). Aj keď je človekom, ktorý uteká pred svojím Bohom, volá k svojmu Bohu (verš 2) a Boh vypočul jeho volanie, jeho modlitba prišla do chrámu svätosti (verš 8). Jeho vzťah k Bohu bol oslabený, bol napnutý, ale nedošlo k jeho pretrhnutiu a to aj napriek tomu, že na začiatku verša 5 hovorí: „*zahnaný som pred tvojimi očami...*“. Aj napriek svojmu položeniu hovorí: „...*a zase len budem hľadieť ku chrámu tvojej svätosti.*“ Pri-

pomenul si, kde jeho Boh môže byť nájdený – v chráme.

Po druhé. Aj keď si Jonáš uvedomoval, že to bolo na jeho vlastnú žiadosť, že ho hodili do mora, rovnako si uvedomil, že to bola vôľa Hospodinova, že to urobil Hospodin: „*Hodil si ma do hlbiny, do srdca morí...*“ (verš 4). Jonáš sa nikdy nevzdal osobnej zodpovednosti za svoju situáciu, ale vedel dosť o Božej myslí a o Božích cestách, aby pochopil, že je to Boh, ktorý ho karhá a dáva pod karhavý tlak. Nikto z nás nemá rád karhanie a ani tlaky. Z času na čas môžeme byť v pokušení povedať: „Prečo mi to Boh robí?“, ale z takéhoto tlaku a napätia by sme mali načerpať povzbudenie, pretože v liste Židom v kapitole 12 a verši 6 čítame nasledovné: „*Lebo koho Pán miluje, toho kázní, a švihá každého, koho prijíma za syna.*“ (pozri tiež verše 7 a 8).

Aj keď sa Jonáš cíti ako odcudzený Bohu a cíti sa, akoby bol úplne zavrhnutý, predsa len jeho súženie nespôsobil, že by opustil Boha. Koľko veľa z tých, ktorí vyznávajú vieru, keď prídu skúšky a súženia, otočia sa chrbtom k svojmu vlastnému vyznaniu. Tým len preukážu, že neboli skutočnými veriacimi. Boli len tými, ktorí mali podobu pobožnosti, ktorej chýbala moc. Jedna z veľkých právd Písma je večná bezpečnosť veriacich. A s tým je spojené to, že Boží ľud vytrváva, pretrváva vo viere až do konca.

Aj keď sa nachádza v hĺbke mora, v tých najťažších okolnostiach. Vo verši 5 čítame jeho presvedčenie, že bude hladieť smerom k chrámu svätosti. Spolieha sa a dôveruje svojmu Bohu. To potvrdzuje hodnovernosť Jonáša ako Božieho muža. To je pravý dôkaz pravej

viery. Jonáš je odkázaný na milosrdenstvo Boha milosrdenstva.

Po tretie. Jonáš podčiarkuje Božiu unikátnosť. Keď odpovedá na otázky pohaných námorníkov hovorí: „...*bojím sa Hospodina, Boha nebies, ktorý učinil more i suchú zem.*“ (verš 1:9). Aj teraz, vo vnútornostiach ryby, sa rozpomína na svojho Boha (verš 8), lebo vie, že „*tí, ktorí pozorujú na klamnú márnosť, opúšťajú svoju milosť*“ (verš 9). Inými slovami, ktokoľvek z tých, ktorí akokoľvek dôverujú a veria v akéhokoľvek iného boha, než v Boha, ktorý je Bohom všetkého stvorenia, sa spoliehajú na márnosť a odmietajú, zavrhujú pravú vieru. Presvedčený o Božej pravde a milosti, tam, hlboko v mori a vo vnútri ryby, Jonáš dáva sľub (verš 10). Sľubuje, že bude Bohu ďakovať a je rozhodnutý svoj sľub dodržať.

Pripomeňme si, že sa pozeráme na Božieho muža, ktorý uteká pred Bohom, a že sa pozeráme na človeka, ktorý je odkázaný na milosrdenstvo Boha milosrdenstva. Je to prorok, ktorého služba bola potvrdená a požehnaná Bohom. Teraz prechádza slabým, zlým obdobím, zlou fázou svojho života. Tam hlboko na dne mora by úplne prirodzene mohlo prísť, že upadne do zúfalstva, ale aj keď je zdanlivo v beznádejnej situácii, zachováva si konzistentný život, postoj, ktorý je v súlade s tým, že je pod Božou milosťou.

Všimnite si, ako sa Jonáš modlí – alebo si všimnime, ako sa nemodlí. Nemodlí sa: „Pane, ak ma odtiaľto dostaneš, ja sa poberiem do Ninive.“ Nezačal s Bohom zjednávať. My si tiež musíme dať pozor, aby sme sa nesnažili zjednávať sa s Bohom, pred ktorým, ako to Izaiáš

prípomína, všetci obyvatelia zeme sú ako piesok a tráva. Ak sa budeme modliť štýlom „Pane, ak urobíš toto, ja urobím toto“, tak to už má nádych podplácania a zjednávania. Rovnako je to aj v prípade, keď prosíme Boha o našu vlastnú cestu namiesto toho, aby sme sami seba poddali Božej mocnej ruke. Jonáš si uvedomuje svoju situáciu, uvedomuje si, že jeho položenie je v rukách zvrchovaného Boha. Jonáš má veľké poznanie, ale práve v tomto období svojho života nežil na úrovni toho, čo poznal. Dobře vedel, že Boh má vládu nad všetkým. Vedel dobre, že on je slabý a Boh je mocný. Vedel o tom, že spasenie je Hospodinovo. Vedel, že jeho bezpečnosť a istota je len v samotnom Bohu.

Jonáš sa cíti úplne nepohodlne v situácii, v ktorej bol. Vidíme ale, že sa cítil úplne isto v Božích rukách odkázaný na milosrdenstvo Boha milosrdenstva. O Bohu hovorí ako o tom, ktorý: „...vytiahol si môj život z jamy, Hospodine, môj Bože.“ (verš 7).

Je veľmi zaujímavé čítať tieto dávne knihy, ale aký je ich význam pre nás, pre každodenný život v 21. storočí? Naučme sa päť ponaučení:

Prvé ponaučenie

Pamätajte, že aj v tých najpochmúrnejších okolnostiach Boh má stále zvrchovanú vládu. Aj napriek tomu, aká je situácia sveta dnes, Boh je stále na tróne. Všetci si potrebujeme pamätať, že nie je nič, čo by sa nám prihodilo dnes alebo zajtra, cez čo by sme s Bohom nemohli prejsť.

Druhé ponaučenie

Jonáš sa slobodne a bez zábran rozhodol utiecť pred Bohom. Zdalo sa

mu, že všetko je v pohode. Robil si svoje vlastné veci. Ale keď veci zhorkli, veľmi vytriezvel. Naučme sa, že viac duchovného úžitku prichádza zo súženia, než z prosperity. Ani ty a ani ja nechceme súženia. Aj ty a aj ja by sme uprednostnili prosperitu pred súžením, ale Pán Boh nás vyučuje, že keď sa veci v našom živote pokazia, počúvajte slová žalmistu: „*Skôr, ako som trpel, blúdil som; teraz však zachovávam tvoju reč.*“ (Žalm 119:67 – evanjelický preklad) a verš 71: „*Dobré mi je to, že som bol trápený, aby som sa naučil tvojim ustanoveniam.*“ Nikto z nás od prirodzenosti nechce, a ani si nepožýva súženia do svojho života, ale Boh zaslúbil, že v súžení nás nikdy neopustí, ani nezanechá (Židom 13:5-6). Toto sa potrebujeme naučiť a nezabudnúť.

Tretie ponaučenie

Potrebujeme sa naučiť, ako sa modliť. Na chvíľku sa pozrime na obsah Jonášovej modlitby. Tam, hlboko na dne, vo vnútri veľryby, ktorá si pláva medzi kameňmi a všetkými súčastami morského dna, bolo by úplne prirodzené pre neho povedať „Pane, dostaň ma odtiaľto von.“ Ale modlitba, ktorú on vyriekol, bola výsostne biblická modlitba.

Verše 2, 3, 7 a 8 odrážajú verše 5 až 7 Žalmu 18. Verš 3 odráža Žalm 61:3 („*K tebe volám od konca zeme v sklúčenosti srdca...*“ – evanjelický preklad). Verš 4 zase odráža Žalm 42:8 a verš 5 odráža Žalm 31:25. Musíme preskúmať svoj vlastný modlitebný život. Aké druhy modlitieb prinášame pred Boha? Je ľahké predniesť pred Boha zoznam vecí k nákupu. Daj mi toto, daj mi tamto. Pred Boha však máme prísť oblečení v chvále

a úcte oslavujúc jeho veľké meno. Vo vyznaní a pokání, v príhovore a prosbe uvrhnúť všetky svoje potreby na neho. Jonáš sa nemodlil za oslobodenie, nargumentuje o otázke svojho poverenia ísť do Ninive. Jeho modlitba sa dotýka jeho vzťahu s Bohom.

Naučme sa nasledovné: Nech do akejkoľvek hĺbky môže klesnúť Božie dieťa, alebo nech akokoľvek ďaleko odíde do vzdialenej krajiny, Boh je stále tam (je tam prítomný). Aj v tej najpochmúrnejšej situácii Boh riadi svoje deti svojou prítomnosťou a nie ako na diaľkové ovládanie. Mali by sme byť tí, ktorí túžia, aby jeho prítomnosť bola stále pri nás.

Štvrté ponaučenie

Jonáš sa veľmi veľa naučil hlboko v morskej akadémii vzdelávania, ale ešte stále mu zostávalo veľa sa naučiť (pozri 4. kapitolu). Kristus vo svojej škole učí

jeden predmet. V učebnom pláne Kristovej školy je tento predmet v dvoch častiach (semestroch). Tie časti (semestre) sú nasledovné: získaj požehnanie cez poslušnosť, alebo buď privedený k požehnaniu cestou karhania. Boh zaslúbil, že svoj ľud požehná. Privedie ich do slávy a predstaví ich bez poškvrny pred svojím trónom. Skrze posväčujúcu milosť bude z nás odsekávať ostré hrany. Preto sa naučme voliť si svoju cestu veľmi obozretne.

Plate sa ponaučenie

Jonášovo peklo v bruchu veľryby je lepšie, ako peklo samotné. Naučme sa poddať mocnej Božej ruke. Nepoberajme sa na útek pred Bohom. Tých, ktorých Boh od večnosti miluje, bude karhať. Buďme múdri, neutekajme pred ním, ale utiekajme sa k nemu!

Philip Slater

***Dobrorečiť budem Hospodinovi každého času.
Jeho chvála bude neprestajne v mojich ústach.***

Žalm 34:2

Boží zákon a Božia milosť

Porozumieť vzťahu medzi Božím zákonom a Božou milosťou je kľúčové pre porozumenie evanjelia. Boží zákon vyžaduje od človeka spravodlivosť a svätosť. Ako do toho vstupuje milosť? Prečo vôbec je milosť potrebná? A naopak, mení Božia milosť niečo na Božích požiadavkách spravodlivosti a svätosti zložených na človeka? Aký je teda vzťah medzi zákonom a milosťou – navzájom sa vylučujú, alebo sa dopĺňajú, alebo niečo úplne iné? Ak tento vzťah správne pochopíme, povedie to k ospravedlneniu a posväteniu. Ak zostane nesprávne pochopený, môže viesť k snahe o spasenie z vlastných zásluh, alebo naopak, k zanedbávaniu zápasu o posväcovanie sa.

Boží zákon

Boží zákon je tá časť Božej vôle, ktorá je daná ľuďom na to, aby ju poslúchali, aby podľa nej žili, konali voči Bohu, voči ľuďom a voči tvorstvu, a podľa nej mysleli a rozprávali. Boží zákon je vyjadrený prikázaniami, čo človek nesmie a čo človek musí. Nekonanie podľa Božieho zákona je hriech (1. Jána 3:4): „Každý, kto robí hriech, robí aj proti zákonu, a hriech je prestúpením zákona“.

Historicky prvým zákonom, ktorý Boh dal človeku, bolo prikázanie, ktoré Boh dal Adamovi a Eve v rajskej záhrade. Neuposlúchnutie tohto prikázania prinieslo fatálne následky pre celé ľudstvo, pre všetkých potomkov Adama a Evy. Už tu na počiatku dejín vidíme, ako vážne to Boh so svojim zákonom myslí. Keď dáva človeku prikázanie, očakáva poslušnosť, a zároveň vopred definuje aj trest za prestúpenie zákona a varuje pred neuposlúchnutím. Neuposlúchnutie (hriech) má vážne dôsledky. Odplatu za hriech je smrť (Rímskym 6:23).

Vážnosť Božieho zákona vidíme neskôr v dejinách ľudstva novým spôsobom vtedy, keď prichádza Mojžišov zákon. Boh si spomedzi všetkých ná-

rodov vyvolil Izraelský národ a tomuto národu dal svoj zákon cez služobníka Mojžiša. Boh im prikázal svoj zákon, ktorý poznáme ako Mojžišov zákon. Opäť vidíme, ako vážne to Boh so svojim zákonom myslí. Boh Izraelcom tento zákon dal ako zmluvu. Nazvime túto zmluvu „Mojžišovská zmluva“, pretože Mojžiš bol prostredníkom tejto zmluvy medzi Bohom a Izraelským ľuďom (Leviticus 26:46; Exodus 24:8, 34:27; Deuteronomium 29:1). Mojžišov zákon predstavuje zmluvné ustanovenia pre vzťah medzi Bohom a Izraelitmi. Táto konkrétna zmluva medzi Bohom a človekom mala v sebe viacero rovín a tá, ktorá nás teraz najviac zaujíma, sa zvykne nazývať aj ako princíp skutkov zabudovaný do Mojžišovskej zmluvy. Konkrétne znamená nasledovné: Keď bude človek Boží zákon (v rámci Mojžišovskej zmluvy je Boží zákon formulovaný ako sada prikázaní Mojžišovho zákona) poslúchať a tento zákon (ako zmluvu) dodržiavať, obdrží (od Boha, zmluvne) za svoju poslušnosť požehnanie a život (primárne sa táto hojnosť týkala života tu na zemi, ale celý čas tu bol zabudovaný aj hlbší odkaz smerom

k večnému životu). Keď však budú Izraeliti tento zákon prestupovať, obdržia zlorečenia a smrť (hrozné kliatby už tu na zemi a nakoniec i večné zatratenie). Boh Izraelcom (zmluvne) predkladá dve cesty a káže im vyvolať si život (Leviticus 26; Deuteronomium 11, 27, 28 a 30). Prečítajte si tieto kapitoly, aby sme spoznali, aké hrozné veci sú tam pospomínané medzi zlorečenstvami (kliatbami), aby sme spoznali, ako vážne to Boh myslí s poslušáním jeho zákona. Jedna dôležitá vlastnosť Mojžišovho zákona spočívala v tom, že ak človek mal získať od Boha oznámené dedičstvo, vyžadovalo to úplnú poslušnosť všetkým prikázaniam a nie len nejakú selektívnu voľbu, čo budem a čo nebudem poslúchať (Deuteronomium 12:28, 27:26; Galatským 3:10; Jakub 2:10-11).

A čo ostatné národy, pohania, ktorí nedostali Mojžišov zákon? Dostali aj oni nejakú Boží zákon, aby ho museli poslúchať? Na jednej strane o nich platí, že ich Boh až do určitého historického momentu nechal ísť svojimi vlastnými cestami (Skutky 14:16). Na druhej strane mali spoznať Boha, jeho vôľu, jeho zákon, jeho plán, a vstúpiť do vzťahu s Bohom cez Izraelský národ (pozri článok v *Solas* č. 1, „Pravý vinič a letorasty“). Oveľa dôležitejšie však je, že Boh, aj keď nedal pohanom svoj zákon tak, ako dal Izraelu Mojžišov zákon (nazvime to „explicitne“, výslovne) – ako literu zapísanú na doskách či v knihách – dal im svoj zákon vo forme ich svedomia (Rímskym 2:14-15). Vieme o tom aj zo svojej vlastnej skúsenosti, zo svojho vlastného svedomia. Vieme, že zabiť, klamať, podvádzať, cudzoložiť a podobne je zlé. Učí nás tomu naše svedomie.

Intuitívne vnímame, že požiadavky Božieho zákona sú oprávnené, a že poslúchanie Božieho zákona je človeku na dobré, nie na zlé. Prečo potom Izraelský národ, vyvolený spomedzi všetkých národov, aby osobne poznal Boha, mal s ním jedinečný vzťah, poslúchal Boží zákon a naplnil Božiu (Mojžišovskú) zmluvu, tak zle dopadol (Jeremiáš 11:10)? Prečo aj pohania, keď dostali Boží zákon do svojho svedomia, dopadli tak zle, že ich cesty sú cestami hriechu (Efezským 4:17; 1. Petra 4:3; 1. Korinským 12:2)? Prečo aj Židia, aj pohania dopadli rovnako zle čo do poslúchania Božieho zákona: „...lebo tu prv sme obvinili i Židov i Grékov, že všetci sú pod hriechom, ako je napísané: Nieto spravodlivého ani jedného“ (Rímskym 3:9-10)? Je azda niečo zlé alebo nedokonalé na strane Božieho zákona?

Boží zákon je svätý, spravodlivý a dobrý

Boží zákon ako taký, sám o sebe, je dobrý, je svätý, je spravodlivý (Rímskym 7:12): „*Tak tedy je zákon svätý, i prikázanie je sväté i spravodlivé i dobré*“. Boží zákon odzrkadľuje Boží charakter, a tým, že je nám daný na poslúchanie, má nás priviesť k tomu, aby sme mali podobný charakter aj my, aby sme Boží charakter odzrkadľovali. Ani sám Pán Ježiš, keď prišiel, neprišiel zákon zrušiť, prišiel ho naplniť (Matúš 5:17). Chyba teda nie je na strane zákona, chyba je na strane človeka, čo si o chvíľu ukážeme zo siedmej kapitoly listu Rímskym. Najprv sa ale trochu musíme zastaviť pri jednej z funkcií zákona. Zákon bol daný človeku pre viacero príčin, ale jedna z nich z pohľadu histórie spasenia má mimoriadny význam.

Funkcia zákona

Zákon mal priniesť požehnanie a život, ale toto bolo podmienené dokonalým naplnením zákona. Človek, ktorý by naplnil celý Boží zákon, dostal by ako (zmluvnú) mzdu večný život: „*A tedy budete ostríhať moje ustanovenia a moje súdy, ktoré, keď bude činiť človek, bude nimi žiť. Ja som Hospodin*“ (Leviticus 18:5); „*Lebo Mojžiš píše o spravodlivosti zo zákona, že človek, ktorý by to učinil, bude tým žiť*“ (Rímskym 10:5); „*A zákon nie je z viery, ale vraj: Človek, ktorý to všetko učinil, bude tým žiť*“ (Galatským 3:12). Žiaľ! platí to aj opačne: Človek, ktorý je pod zákonom, a nenaplní celý zákon dokonale, je pod zlorečenstvom: „*Lebo všetci, koľko ich len je zo skutkov zákona, sú pod zlorečenstvom. Lebo je napísané, že zlorečení je každý, kto nezotrváva vo všetkom, čo je napísané v knihe zákona, aby to činil*“ (Galatským 3:10). Zákon teda nemôže priniesť požehnanie a život (večný život). Naopak, prináša človeku zlorečenstvo a smrť. Nie preto, že by bola chyba na strane zákona, ale preto, že človek je hriešny a telesný: Žiaden človek sa nemôže stať spravodlivým skrze zákon, čiže nemôže „byť ospravedlnený zákonom“ (Rímskym 3:20), pretože žiaden človek nedokáže naplniť celý zákon. Kto prestúpil jedno prikázanie, porušil celý zákon: „*Lebo ten, kto by zachoval celý zákon a klesol by v jednom prikázaní, previnil sa proti všetkým*“ (Jakub 2:10).

Zákon však i tak naplnil a naplňuje jednu dôležitú úlohu: Odkryl a odkrýva nám náš hriech a jeho zhubné dôsledky, ukázal a ukazuje nám obrovskú potrebu spasenia: „*...lebo skrze zákon poznanie hriechu*“ (Rímskym 3:20),

„*Hriechu som nepoznal, iba skrze zákon*“ (Rímskym 7:7); „*Ani o žiadosti by som nebol vedel, keby nehovoril zákon: Nepožiadaj.*“ (Rímskym 7:7). Je to ešte oveľa horšie. Človek, ktorý nie je Ježišom Kristom vykúpený, čiže človek, ktorý „je v tele“, je na tom zle-nedobre, pretože „v jeho údoch pôsobia vášne rôznych hriechov, vznikajúce skrze zákon, aby niesol ovocie smrti“ (Rímskym 7:5). „*Hriech dostanúc príčinu skrze prikázanie spôsobil vo mne všelijakú žiadosť, lebo bez zákona je hriech mŕtvy ... keď prišlo prikázanie, hriech ožil ... a ukázalo sa, že prikázanie, ktoré mi malo byť na život, to isté mi bolo na smrť. Lebo hriech dostanúc príčinu skrze prikázanie zvedol ma a skrzeň zabil*“ (Rímskym 7:7-11). Hriech je tak zvrchovane hriešny, že ešte aj cez dobrý, svätý a spravodlivý zákon dokáže človeku spôsobiť smrť (Rímskym 7:11-14). „*Osteň smrti je hriech, a moc hriechu je zákon*“ (1. Korintským 15:56). Toto je dôvod, prečo sa nikto nemôže stať spravodlivým zo skutkov zákona a následne obdržať večný život ako mzdu.

Boží zákon v rámci zmluvy skutkov

V predchádzajúcom odseku sme z Písma spoznali, že napriek tomu, že cieľom a výsledkom Božieho zákona, ktorý bol daný človeku, malo byť priniesť človeku požehnanie a život, skutočný výsledok bol opačný. Porozumeli sme aj tomu, prečo je to tak. Ak si toto porozumenie ešte trochu sformalizujeme, tak nám to bude veľmi prospešné pre porozumenie dejín národov, dejín Božej spásy a pre porozumenie večného Božieho plánu. Kedykoľvek Boh dáva človeku svoj zákon, dáva mu ho zakaždým v určitom zmluvnom rámci. Boh postaví zmluvu

medzi človekom a sebou a ako súčasť tej zmluvy zjavuje človeku aj nejaké požiadavky. Principiálne existujú len dva zmluvné rámce, do ktorých by sme mohli roztriediť všetky zmluvy, aké kedy Boh s človekom uzavrel. Čo do ich charakteru, máme len dva druhy zmlúv medzi Bohom a človekom: *zmluva povahy skutkov* a *zmluva povahy milosti*. Mojžišovská zmluva je svojou povahou zmluvou skutkov. Naplnenie Božieho zákona – v rámci Mojžišovskej zmluvy daného vo forme prikázaní Mojžišovho zákona – zo strany človeka (ako jednej zmluvnej strany), má za výsledok vyplatenie zmluvnej mzdy (odmeny) zo strany Boha (ako druhej zmluvnej strany). Vidíme to vo veršoch ako sú Rímskym 10:5 a Galatským 3:12. Nedodržanie celého Božieho zákona (Mojžišovho zákona v prípade Mojžišovskej zmluvy) znamená porušenie zmluvy a znamená uplatnenie zmluvnej pokuty zo strany Boha – prekliatie a smrť, večné zatratenie.

Iným príkladom *zmluvy povahy skutkov* medzi Bohom a človekom je zmluva z rajskej záhrady – niekedy ju voláme aj Adamovská zmluva, či zmluva stvorenia. Boží zákon v prípade tejto zmluvy predstavuje jedno jediné prikázanie. Dodržanie prikázania by zmluvne ľuďom prinieslo nekončiace (večné) požehnania a nekončiaci život. Prestúpenie tohto prikázania vieme ako dopadlo – do platnosti vstúpila zmluvná pokuta – *odplata za hriech je smrť*. Keďže Adam v tejto zmluve reprezentoval celé ľudstvo ako „prvý Adam“ (pozrite Rímskym 5 a 1. Korintským 15), prešiel zmluvný trest – kliatba a smrť – na všetkých ľuďoch: smrť prešla na všetkých ľuďoch, pretože všetci zhrešili

(Rímskym 5:12). Jediným riešením, ako teraz vykúpiť ľudí, na ktorých je uvalená zmluvná pokuta z tejto zmluvy skutkov z rajskej záhrady, je „posledný Adam“, čiže Pán Ježiš Kristus (pozri Rímskym 5 a 1. Korintským 15). Len on dokáže vykúpiť ľudí – konkrétne tých, ktorí uveria v jeho vykupiteľské dielo a v jeho zástupnú obeť na kríži – spod tejto zmluvnej pokuty a dostať ich pod inú zmluvu s Bohom, zmluvu povahy milosti, o ktorej budeme hovoriť nižšie. Jediné Ježiš Kristus je teda riešením na vykúpenie človeka spod zmluvnej pokuty vyplývajúcej ako z Adamovskej zmluvy, tak aj z Mojžišovskej zmluvy.

Téme zmlúv v dejinách Božej spásy sa budeme venovať ešte podrobnejšie v budúcich číslach časopisu *Solás*. Ďalej sa sústredíme už len na riešenie problému človeka, ktorý je „*pod zákonom*“, ktorý človeku vznikol kvôli tomu, že nenaplnil Boží zákon. Len stručne zopakujme príčinu problému človeka, ktorý je „*pod zákonom*“, čo v biblickej terminológii znamená, že človek je pod zmluvou skutkov. V prípade zmluvy skutkov je tým problémom to, že dodržanie zákona je síce prikázané, ale ľudské srdce ešte nie je premenené a samotný zákon prikázaný zvonku srdca nedokáže premeniť. Srdce každého z nás je porušené hriechom, čo inak v Pavlových listoch býva vyjadrené aj spojením, že človek „je v tele“ (napr. Rímskym 8:8), čo o nás platí od narodenia. Celý tento stav je výsledkom prekliatia ako zmluvnej pokuty z porušenia zmluvy skutkov z rajskej záhrady. Záverečné zhrnutie a konštatovanie: *Boží zákon človek principiálne naplniť nedokáže a nemôže dokázať*.

Jediné riešenie – milosť – Kristus – zmluva založená na milosti

Ak nám zákon nedokáže priniesť požehnanie a život (správny a dobrý život tu na zemi a potom i večný život), existuje potom pre človeka nejaké východisko z tejto strašnej situácie, existuje riešenie pre hriešnika pod zákonom? Áno, riešením je Božia milosť, spasenie z milosti v Ježišovi Kristovi. Jediným riešením je zomrieť zákonu a byť pripojený ku Kristovi. Toto je kľúčová pravda opisujúca spasenie v Kristovi, ktorá je v Božom slove vyložená v siedmej kapitole listu Rímskym. Božie slovo nás túto pravdu učí prostredníctvom jednoduchého, zrozumiteľného, pritom mocného obrazu. Vychádza pritom z toho, že poznáme Boží zákon, konkrétne to, že manželstvo zaniká len smrťou jedného z manželských partnerov (Rímskym 7:2). Inými slovami, ak by žena, ktorej muž ešte žije, bola ženou inému mužovi, stane sa z nej cudzoložnica. Ak by ale jej muž zomrel, má slobodu opäť sa vydať za muža (Rímskym 7:3).

Už skôr sme si povedali, že *každý človek je pod zákonom*, pod Božím zákonom. Vysvetlili sme si, že Židom bol Boží zákon daný ako Mojžišov zákon a pohanom cez ich svedomie. Vzťah človeka a zákona (siedma kapitola listu Rímskym) personifikuje (obrazne zosobňuje) tak, že zákon je manžel a ja, človek, som manželka. Týmto zobrazením nás Božie slovo učí jednu dôležitú pravdu. Manžel – zákon nezomiera, pretože Boží zákon nemožno zrušiť. Preto po celý čas, pokiaľ manželka-človek žije, je v manželstve s manželom – zákonom. Človek je pod zákonom dovtedy, kým žije (Rímskym 7:1). Vyššie

sme si opísali, aké ovocie prináša manželke-človeku manželstvo so zákonom: odkrytie hriechu a spravodlivý trest za hriech, ktorým je smrť, večná smrť. Preto ovocím manželstva so zákonom je, že nesieme ovocie smrti (Rímskym 7:5). Manžel – zákon je nekonečne striktný manžel. Požaduje bezvýhradnú a dokonalú poslušnosť, nič neodpúšťa, manželku neuschopňuje k poslušnosti, len ju dookola obviňuje a usvedčuje z hriechu. Manželka môže nájsť záchranu jedine v Kristovi, ktorý ju vykúpi z hriechu, skrze ktorého je odpustenie hriechov. Na to, aby manželka (človek) mohla byť pripojená ku Kristovi ako k novému manželovi, je potrebné, aby pôvodné manželstvo so zákonom *zákonite* zaniklo. Keďže manžel – zákon nezomiera, je potrebné pre zánik tohto manželstva, aby manželka – človek zomrela. Len tak môže *zákonite* prvé manželstvo zaniknúť a vzniknúť nárok pre pripojenie ku Kristovi. A to sa môže udiť len tak, že skrze vieru v evanjelium milosti, evanjelium ukrižovaného a vzkrieseného Krista, človek (manželka) zomiera spolu s Kristom a spolu s Kristom vstáva z mŕtvych, zomiera „človek v tele“ a vstáva nové stvorenie, „človek v Duchu“ (Rímskym 8:9). Len človek, ktorý už zomrel spolu s Kristom, môže byť ku Kristovi pripojený ako k novému manželovi. „*Nasledovne, moji bratia, aj vy ste usmrtení zákonu skrze telo Kristovo, aby ste boli vlastníctvom inému, tomu, ktorý to vstal z mŕtvych, aby sme niesli ovocie Bohu*“ (Rímskym 7:4). A výsledok nového manželstva je, že viacej neponesieme ovocie smrti, ale ovocie Bohu. Pre človeka je naprosto dôležité byť pripojený ku Kristovi a nebyť viacej

pod zákonom, zomrieť zákonu. „*Lebo keď sme boli v tele, pôsobili v našich údoch vášne rôznych hriechov, vznikajúce skrze zákon, aby sme niesli ovocie smrti. Ale teraz sme oprostení zákona zomrúc tomu, kým sme boli držaní, tak aby sme slúžili v novote ducha a nie v starobe litery.*“ (Rímskym 7:5-6).

Ak som pripojený ku Kristovi (skrze vieru v evanjelium), tak o mne platí, že Kristus zástupne namiesto mňa naplnil celý zákon – zákon ako zmluvu skutkov – a zástupne namiesto mňa vzal aj trestno-právne dôsledky vyplývajúce zo zákona ako zo zmluvy skutkov, že odplata za hriech je smrť, ktorú vytrpel namiesto mňa na kríži. Takto na mňa zákon už viac nemôže mať žiadne požiadavky: „*Lebo koniec zákona je Kristus na spravodlivosť každému veriacemu*“ (Rímskym 10:4). Aby Kristus mohol zákon v zmysle zmluvy skutkov naplniť, musel sa narodiť pod Mojžišov zákon, teda podľa etnického pôvodu (po matke) musel byť Žid, musel byť v zmysle zákona bezhriechne dokonalý, a musel na seba zobrať zlorečenstvo, ktoré podľa zákona patrilo nám: „*Kristus nás vykúpil spod zlorečenstva zákona tým, že sám sa stal za nás zlorečenstvom, lebo je napísané: Zlorečený každý, kto visí na dreve*“ (Galatským 3:13)

Rozdiel medzi dvoma manželmi

Keď sme boli pod zákonom, v manželstve s Božím zákonom, tento manžel od nás vyžadoval dodržiavanie množstva Božích prikázaní, poslúchanie Božej vôle, ktorá je v zákone vyjadrená a daná človeku na dodržiavanie. Povstáva otázka, čo od nás bude požadovať nový manžel, Pán Ježiš. Zabezpečil svojou obeťou na

kríži náš prechod do nového manželstva kvôli tomu, aby, keď sme teraz pod milosťou a sú nám odpustené hriechy, sme už nemuseli poslúchať nariadenia Božieho zákona? Nie, to nech sa nestane, aby sme takto uvažovali. Božie slovo nás nenecháva na pochybách a zjavuje nám, že Pán Ježiš (ako nový manžel) bude chcieť, aby sme Boha a jeho zákon poslúchali rovnako, ako to vyžadoval zákon (starý manžel). Medzi Kristom ako manželom a zákonom ako manželom však bude priepastný rozdiel. Zatiaľ čo zákon ako manžel len vyžadoval dokonalosť a manželku nedokázal k dokonalosti uschopniť, ani nedokázal odpustiť a prikryť ani len jedno jej čo i len najmenšie prestúpenie, Kristus, ako nový manžel, v tomto manželstve manželke neustále odpúšťa, neustále ju vedie, učí a uschopňuje k svätosti a dokonalosti, a raz v budúcnosti (pri našom vzkriesení z mŕtvych a oslávení) ju sám premení do bezhriechnej dokonalosti. Toto je skvelé manželstvo, v inom by som ja osobne určite nechcel byť.

Nová zmluva – zmluva povahy milosti

Keď sme v manželstve s Kristom, tak už viac nie sme pod zákonom, nie sme pod zmluvou skutkov, ale sme pod zmluvou milosti (Rímskym 6:14-15). Každá zmluva povahy milosti je vždy postavená na Božom zaslúbení – a najviac to platí o tej zmluve, ktorú Písmo nazýva nová. Človek do tejto zmluvy medzi Bohom a človekom vstupuje tak, že Božím zaslúbeniam uverí a verí. V zmluve milosti Boh sám seba zmluvne zaviazal, že dá človeku zmluvné požehnanie a život. To, čo v zmluve skutkov bolo podmienené dokonalou poslušnosťou človeka Božie-

mu zákona, teda bolo ako mzda za skutky zákona, je v zmluve milosti zadarmo ako dar a prijíma sa vierou. Ak by človek naplnil celý zákon, stal by sa spravodlivým zo zákona (spravodlivým zo skutkov, spravodlivým z vlastnej spravodlivosti). To sa nikomu nepodarí, ani sa nemôže podariť, ako sme už vysvetlili vyššie.

Preto sa človek môže stať spravodlivým iba z viery, kedy Boh počíta človeku spravodlivosť z viery, počíta mu Kristovu spravodlivosť (pozri *Solas* č. 10). Toto je zmluvný rámec novej zmluvy, ktorá je zmluvou radikálnej milosti. A nielen to, dobrá správa pokračuje. V rámci zmluvy milosti je to Boh, ktorý spôsobí, že človek

bude poslúchať Boží zákon. Boh to robí tak, že človeku, ktorý je mŕtvy vo svojich hriechoch a previneniach, dá nové narodenie, spraví z neho nové stvorenie, dá mu dar Ducha, zapečatí ho Duchom, vymení mu kamenné srdce za mäsité, spraví mu na srdci obriezku, dá do srdca takto znovuzrodeného človeka poslušnosť Božiemu zákonu, lásku k Bohu a Kristovi a lásku k Božiemu zákonu. Zatiaľ čo v zmluve skutkov Boh poslušnosť svojmu zákonu vyžaduje, ale padlého človeka k poslušnosti neuschopňuje, v zmluve milosti tú poslušnosť svojmu zákonu, ktorú od človeka vyžaduje, sám v človeku vypôsobuje: Súčasťou zaslúbení, na ktorých je nová zmluva ako zmluva milosti postavená, sú aj nasledovné zaslúbenia: „*Toto je zmluva, ktorú uzavriem s nimi po tých dňoch, hovorí Pán: Dám svoje zákony na ich srdcia a napíšem ich na ich mysle a na ich hriechy a na ich neprávosti viacej nikdy nespomeniem.*“ (Židom 10:16-17). Božie slovo dáva do kontrastu zmluvu skutkov, ustanovenú skrze Mojžiša, s novou zmluvou milosti, ustanovenou skrze Krista: „*Ale teraz došiel Ježiš natoľko znamenitejšej svätoslužby, nakoľko je aj lepšej zmluvy prostredníkom, ktorá je uzákonená na lepších zaslúbeniach. Lebo ak by tamtá prvá bola bývala bezúhonná, nehľadalo by sa miesto druhej. Lebo karhajúc ich hovorí: Hľa, idú dni, hovorí Pán, a uzavriem s domom Izraelovým a s domom Júdovým novú zmluvu, nie podľa zmluvy, ktorú som učinil s ich otcami toho dňa, keď som ich pojal za ruku, aby som ich vyviedol z Egyptskej zeme, lebo oni nezostali v mojej zmluve, a ja som si ich nepovšimnul, hovorí Pán. Lebo toto je zmluva, ktorú uzavriem s domom Izraelovým po tých dňoch, hovorí Pán:*

Dám svoje zákony do ich mysle a napíšem ich na ich srdcia a budem im Bohom, a oni mi budú ľuďom.“ (Židom 8:6-10). Nová zmluva v sebe nakoniec zahŕňa nie len dom Izraelov a dom Júdov, ale rovnako aj veriacich z pohanov, pretože sú duchovným semenom Abrahámovým (Rímskym 4; Galatským 3). Takto je veriaci Žid uvedený pod požehnaní novej zmluvy ako prirodzená vetva a veriaci pohan je zaštepovaný ako pôvodne planá vetva, pričom obaja žijú z rovnakého koreňa Božích zaslúbení, pôvodne daných Abrahámovi (toto Pavol podrobne vysvetľuje v Rímskym 11). Požehnaní zo zmluvy s Abrahámom prechádzajú vďaka uvedeniu novej zmluvy do platnosti aj na veriacich z pohanov. Zmluva s Abrahámom je tiež zmluvou milosti, postavená na zaslúbení a počítaní spravodlivosti z viery. Abrahámovskej zmluve sa ale budeme venovať viac niekedy nabadúce.

Boží zákon v rámci (novej) zmluvy milosti

Byť pripojený ku Kristovi, byť v tomto novom manželstve, znamená mať Kristovho Ducha (Rímskym 8:9) a byť Duchom vedený (Rímskym, kapitola 8), čo zároveň znamená nebyť pod zákonom, ale byť pod milosťou (Galatským 5:18; Rímskym 6:14). Znamená „byť pod milosťou a nebyť pod zákonom“ to, že požiadavky Božieho zákona sa už na nás viacej nevzťahujú? Vôbec nie! Novozmluvné spisy sú plné inštrukcií o tom, ako máme ako Božie deti žiť, ako máme byť vo viere poslušní, že posvätenie je Božia vôľa pre nás, a tak ďalej. Výstižne to obzvlášť prináša jeden verš: „*nie som pod zákonom, ale nie som bez zákona Bohu, ale v zákone Kristu*“ (1. Korintským 9:20-21).

Milosť nijako neruší Božiu požiadavku, aby bol človek dokonale spravodlivý a dokonale svätý. Milosť neznamená, že Boh zľavil zo svojich požiadaviek na spravodlivosť a svätosť človeka. Milosť je totiž v novej zmluve zdroj a hybná sila, ako túto Božiu požiadavku naplniť.

Boží zákon a zmluva

Celé sa to odvíja od toho, v akom zmluvnom rámci nám bol Boží zákon daný. Ak bol Boží zákon daný ako litera, ako zmluva skutkov, kde sa naša poslušnosť vyžaduje externe (Mojžišov zákon), ale zvnútra nie sme premenení a uschopnení Bohom k poslušnosti, tak sme pod zákonom, skrze ktorý nám hriech prinesie zlorečnenstvo a nakoniec smrť, večné zahynutie. Ak nám je Boží zákon daný v rámci zmluvy milosti skrze Božie zaslúbenie a skrze našu vieru v toto zaslúbenie (zmluva s Abrahámom i nová zmluva, pozrite Galatským kapitolu 3), tak nám Boh zákon kladie nie na kamenné dosky, ale priamo na srdce, Boh nám premieňa srdce a kladie zákon do nášho vnútra, do nášho znovuzrodeného srdca, do našej premenenej mysle. On vypôsobí našu poslušnosť. On je zárukou našej poslušnosti, pretože naša poslušnosť je postavená na Božom zaslúbení: „*Lebo toto je zmluva,*

ktorú uzavriem s domom Izraelovým po tých dňoch, hovorí Pán: Dám svoje zákony do ich mysle a napíšem ich na ich srdcia a budem im Bohom, a oni mi budú ľuďom“ (Židom 8:10).

Nezmiešateľnosť milosti a zákona

Tak, ako nie je možné byť súčasne pod milosťou a pod zákonom, tak nie je ani možné byť čiastočne ospravedlnený zo skutkov zákona a čiastočne z milosti, teda že by Boh zohľadnil naše čiastočné naplnenie Božieho zákona, našu vlastnú spravodlivosť, naše dobré skutky, a zvyšok by nám prehliadol či odpustil, alebo doplnil z milosti skrze Kristove zásluhy. Naša vlastná spravodlivosť, naše dobré skutky sú pre spasenie úplne diskvalifikované. Ak by sme sa chceli čo i len čiastočne hájiť svojimi zásluhami, dobrými skutkami podľa Božieho zákona, stávali by sme sa pod zákon a Boh by s nami nakladal ako keby sme boli pod zákonom. Boli by sme povinní naplniť celý Boží zákon, nie len čiastočne ho naplniť. Božie slovo je v tejto otázke absolutisticky striktné: Kto porušil jedno prikázanie, porušil celý zákon (Jakub 2:10). Nebezpečenstvu vyplývajúcejmu z takéhoto mylného chápania vzťahu milosti a zákona sa venuje Božie slovo podrobne v druhej a tretej kapitole listu Galatským.

*No, že zákonom nebol a nebude nikto ospravedlnený u Boha, je zrejmé,
pretože spravodlivý bude žiť z viery
Galatským 3:11*

*Nepohrdam milosťou Božou. Lebo ak je spravodlivosť skrze zákon,
tedy Kristus nadarmo zomrel.
Galatským 2:21*

Peter Vajda

O Liste Rímskym

List Rímskym je najobľúbenejší list u mnohých ľudí. Prečo je to tak, že tak mnoho ľudí sa nadchlo Listom Rímskym a o čo v ňom vlastne ide? Je to najjasnejšia doktrínálna vyučujúca kniha v Biblii. Nachádza sa v nej najčistejší, najjasnejší a najvyčerpávajúcejší opis evanjelia.

V Liste Rímskym Pavol dáva systematický pohľad na všetky hlavné doktríny prítomné v Biblii. Hovorí, čo to je, ako to funguje a prečo je to tak. Hovorí o Božej osobe zjavenej v prírode, v stvorení. Opisuje ako Boh seba zjavuje človeku. Hovorí v detailoch o tom, čo má nasledovať, ako bude Boh súdiť človeka, že bude posledný súd a že budú aj odsúdení. Hovorí o páde človeka, o tom, ako Adam zhrešil a ako celý svet následkom toho upadáva.

Opisuje základ postavenia človeka pred svätým Bohom. Tak isto ukazuje neschopnosť zákona urobiť čokoľvek pre záchranu človeka, že zákon nemôže žiadnym spôsobom učiniť človeka spravodlivým pred Bohom. Rovnako hovorí o základoch Kristovho diela, o zmierení v Ježišovi Kristovi. Hovorí o tom, čo smrť Ježiša Krista na kríži znamená pre nás. Pavol vyučuje, že smrť Ježiša Krista sama o sebe je úplne dostatočná pre všetko, čo je potrebné pre záchranu človeka a nie je ani jedna jediná vec, ktorú k tomu môžeme pridať. V tejto jednej obeti Ježiša Krista, Božieho Syna, bolo spasenie úplne dokončené. Je to milosrdenstvo Krista, ktoré činí človeka ospravedlneným. Nie zachovávanie príkázaní Mojžišovho zákona a tradícií, ale len jednoducho láska a milosrdenstvo samotného Ježiša Krista.

Potom sa dostáva k teologickým témam, ako je ospravedlnenie, posvätenie, oslávenie a všetky tieto veľké slová, ktoré majú v zásade jednoduchý význam. Vidíme všetky veľké doktríny Biblie, ako sú predstavené v Liste Rímskym. List učí aj o istote veriaceho. Otázka: „Môžu tí, ktorí sú skutočne spasení nejako odpadnúť, alebo budú úplne zachovaní až do konca?“ Tak isto vidíme aj Boží vykupiteľský plán pre Žida, aj pre pohana. V liste vidíme Božiu zvláštnu a neobyčajnú lásku pre jeho ľud.

Pavol sa dotýka každej z týchto doktrín aj v inej epištole. List Rímskym nie je jediná epištola, ktorá by hovorila o smrti Ježiša na kríži, ani to nie je jediná epištola, ktorá by sa dotýkala oslávenia človeka, alebo pádu, alebo niečoho iného, ale je to epištola, v ktorej sa Pavol dotýka týchto tém najhlbšie. Áno, bola nazvaná aj úplne najvyčerpávajúcejším, najvýstižnejším dielom celej histórie. Teda všetko, čo kedy bolo napísané človekom, a čo bolo písaním dané na papier, z týchto všetkých je toto to najväčšie. Stojí za to nielen sa túto knihu naučiť slovo za slovom, ale tak isto sa ňou zamestnávať denne, ako keby to bol kresťanov denný chlieb pre jeho dušu.

Vieme, že celá Biblia je inšpirovaná Bohom, že celá je Božím Slovom, že celá je o našom Stvoriteľovi aj o našom

Spasiteľovi, ale táto kniha má zvláštny význam pre mnohých. Obsahuje tie najdôležitejšie zo všetkých Biblických doktrín, ale tak isto je aj úplne praktická. Pavol kladie základy učenia skrze prvých 11 kapitol a potom v kapitole 12 povie: „A teraz, keď všetko toto viete, máte to žiť.“ Pavol trvá na tom, že to nie je len učenie, doktríny a informácie, ale je to aj praktické uplatnenie. Je to aj pre tvoj život. Vidíme, že Pavol pred nás kladie príklad spôsobu vyučovania. Povzbudzovanie, vyzývanie je veľký dar v Kristovom tele. To je ten dar, keď vyzývame a pomáhame ľuďom pokračovať v ich kresťanskom živote. Povzbudzujeme a hovoríme: „Použi, uplatni tie Písma na svoj život!“, ale tak isto sa dozvedáme, že dar povzbudzovania je neužitočný bez vyučovania. Musíme poznať Kristovo učenie predtým, než môžeme byť vyzvaní, aby sme takto žili. Potom budeme rozumieť keď ľudia povedia „ver v Boha celým svojím srdcom!“ To je už výzva.

Ak neviem, kto Boh je, ak neviem o jeho vlastnostiach a o tom, ako prístupuje k človeku, a o jeho nesmiernej spravodlivosti a svätosti, tak potom nikdy nebudem vedieť, prečo by som mu mal veriť. Potom vôbec nebudem nikdy vedieť, komu vlastne verím. Povzbudzujeme ľudí: „Boh ťa zachová až do konca!“, ale ak nepoznám Písma, ako ma toto môže povzbudiť? Ak nie som presvedčený vo svojom srdci, že Boh ma naozaj môže podržať, ako takéto povzbudenie pomôže mojej duši? Tak, ako to vidíme, keď Pavol píše v epistoľe Timoteovi, že musíme byť celí odovzdaní učeniu, tak je to zrejme aj v epistoľe Rímskym. Nie je to len pre učencov, a tých, čo veľa rozmýšľajú, ale je to

pre všetkých kresťanov. Pretože slovo doktrína znie tak múdro, vzdelane, tak si myslíme, že je to len pre vysokých učencov, ale doktrína môže byť veľmi jednoduchá. Cieľom vyučovania je, aby sa táto doktrína stala uplatniteľná pre tvoj život a aby bola zrozumiteľná. Keď niekto príde a povzbudí ťa: „Božia milosť je pre teba dostatočná a tebe bolo odpustené“, ak neviem o zadostučinení, ktoré učinil Kristus, a ani o tom veľkom diele, ktoré urobil na kríži, ak neviem, prečo to stačí pre mňa, prečo je to dost, potom toto povzbudenie mi neučiní nič dobré. Je to práve tak ako so všetkým. Ak nepoznáme naše postavenie, ak nepoznáme naše práva, tak nebudeme vedieť ani ako sa správať. Pavol hovorí v týchto doktrínach, že človek bez Boha sa nachádza v úplnej chudobe. Hovorí: „Ty si v úplnom dlhu, a si žobrák pred Bohom. Boh očakáva, že zaplatíš za všetko, čo si nakúpil – a odplatou, mzdou, za tvoj hriech je smrť.“

Pavol hovorí čo všetko máme ako Božie deti, ale ak my nevieme, kým sme a nepoznáme naše práva, alebo náš nedostatok, potom nikdy nebudeme vedieť, ako sa správne správať. Vidíme, že doktrína musí nevyhnutne predchádzať výzve, ale doktrína bez uplatnenia alebo výzvy je neužitočná. Všetky učenia a vysvetlenia akejkoľvek teológie a doktríny sú k ničomu, ak ich nikdy neuplatníš skutkom vo svojom živote. Dokonalý príklad toho vidíme v reformácii. Nebola by nikdy žiadna reformácia, ak by Luther vtedy nezačal študovať Písma.

Aký má byť náš postoj k tejto knihe? Odporúčam, aby sme k nej pristúpili piatimi spôsobmi.

Po prvé v bázni a strachu vediač, že toto je Božie slovo pre nás. Boh celého vesmíru si vyhradil čas, aby nám toto napísal, a že je to pre mňa. Keď sa máme niečo z tohto listu naučiť, ale ja sa tomu vyhnem, tak to bude len mne na škodu, preto k listu mám pristúpiť v bázni a v strachu.

Po druhé by som odporučil, aby sme k nej pristúpili s horlivosťou a s nadšením. Toto je Božie Slovo pre mňa. Je napísané práve pre mňa a ono môže zmeniť môj život a ono ma zasiahne skrze Božiu milosť. Môj život bude zmenený a ja skrze milosť budem viac podobný Jemu. Preto máme byť horliví ju počúvať.

Po tretie vám odporúčam, aby sme k nej pristúpili s celou pokorou. Vediač tú skutočnosť, že Ježiš povedal „bez mňa nemôžete nič činiť“. Ja nemôžem nič porozumieť z knihy Rímskym bez Boha, bez pôsobenia a účinkovania Božieho Ducha vo mne. Akurát sa musím pokoriť a povedať: „Pane, potrebujem ťa, aby si ma zmenil. Pane, ja ťa potrebujem a chcem teba počúť“ – a tak sa korím.

Po štvrté, máme pristúpiť ku knihe s vierou. Pretože toto je Božie slovo ku mne, tak ho budem počúvať, veriť mu a používať ho. Vieme, že samotné fakty nás nemôžu ani zmeniť, ani zachrániť. Môžem získať každé poznanie kresťanskej viery, a nikdy sa nestáť kresťanom. Toto poznanie sa musí zmiešať s vierou. Vidíme, že toto bol problém Židov. Oni z Písma mali poznanie o Mesiašovi, že Kristus je tu, medzi nimi, ale toto poznanie sa nezmiešalo s ich vierou. Ak Boh hovorí to, čo hovorí v Liste Rímskym, tak ja to len prijmem a budem tomu veriť.

Ak Boh hovorí, že som ospravedlnený, tak poviem „Halelujah! som ospravedlnený“. A ak mi List Rímskym hovorí, že som ešte neobrátенý, tak to mám preskúmať.

Po piate, to čo vždy potom nasleduje, je viera a to, čo nasleduje po viere, je uplatnenie, aplikácia. Nebudem tomu len veriť, ale to aj urobím. Vieru vložím do skutku. Počul som to, prijal, uveril som tomu, a teraz to aj urobím. Musíme chápať, že kresťanstvo je náboženstvo skúsenosti. Teda, ak si neokúsil skúsenosť nového narodenia, nepôjdeš do neba. Ak by si nebol znovuzrodený, tak žiadnym spôsobom sa nedostaneš do Božieho kráľovstva.

Tak nech je toto náš postoj, keď budeme pristupovať k tejto knihe. Pokorne pristupujme k tejto knihe a povedzme: „Bože, chceme, aby si konal zmeny v mojom živote cez túto knihu.“ Modli sa o to, pros o to! Pros Boha, aby ťa zmenil a očakávaj, že to urobí.

Autor a vznik Listu Rímskym

List Rímskym bol napísaný apoštolom Pavlom (1:1). O apoštolovi Pavlovi, pôvodne sa menoval Saul, vieme predovšetkým z Knihy Skutkov. Začínal ako prenasledovateľ cirkvi, ako Žid zo Židov a farizej z farizejov. Bol vychovaný ako rímsky občan, ale židovstvu sa učil pod vedením Gamaliela, najprednejšieho z farizejov. Pavol bol veľmi vzdelaný človek, ale ako sa na ceste do Damašku stretol s Ježišom Kristom, hovorí, že všetka jeho múdrosť mu bola nanič. Boh si vyvolil tohto muža, tohto vzdelaného muža, Pavla, ktorý bol aj Žid a aj Riman, aby napísal túto knihu. Bola napísaná v roku 57 po Kristovi niekde medzi Ma-

cedóniou a Jeruzalemom na jeho tretej misijnej ceste. Sestra Fojba doručila tento list do zboru v Ríme.

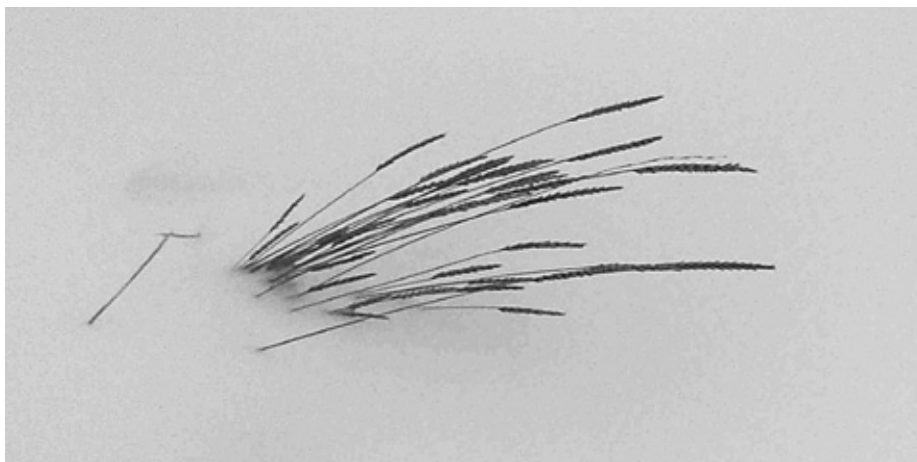
Pavol sa cestou do Jeruzalema stretáva so staršími v Efeze a dáva im posledné povzbudenie a varovanie s tým, že sa už asi viac nevidia tvárou v tvár. V ten istý večer ešte hovorí: „Ja musím ísť a vidieť Rím.“ V tom čase, keď Pavol píše tento list, nemá žiadne konkrétne zaslúbenie od Boha, že naozaj uvidí Rím. Tento sľub od Boha prichádza až vo väzení v Jeruzaleme. Prichádza až potom, ako Pavol už doručil finančnú zbierku do Jeruzalema.

Pavol má túžbu vidieť zbor v Ríme, dostať sa tam, ale preto, že mu to ešte nie je umožnené, posíla namiesto toho vopred list. Pavol vie, aké kľúčové mesto je Rím. Ak by evanjelium mohlo prísť do Ríma, mohlo by zmeniť svet. Preto, že nevie, či sa tam vôbec kedy dostane, ten najlepší opis evanjelia posíla práve do Ríma. Vie, že je to dôležité, preto píše vo veľkých detailoch, aby, aj keby sa tam nikdy nedostal, mali evanjelium zachované písomne. List bol doručený

skrze sestru Fojbu, ktorá asi málo vedela o tom, že bola na najnebezpečnejšom výlete vo svojom živote, ale Boh si práve ju použil, aby doručil toto posolstvo. Nepoužil veľkú armádu, ale len jednu krehkú sestru, pretože Božie cesty nie sú naše cesty. Používa nás, takých slabých a krehkých akí sme, aby dosiahol svoj cieľ. Tento list nakoniec do Ríma príde a je zachovaný až dodnes ako súčasť kánonu Písma.

Téma listu. O čom táto kniha hovorí?

Verím, že téma je vyjadrená v kapitole 1. vo verši 17: „*Lebo spravodlivosť Božia sa v ňom zjavuje z viery vo vieru, ako je napísané: Ale spravodlivý bude žiť z viery.*“ Teda spravodlivosť Božia už bola zjavená. On nám ju ukázal, povedal nám o nej, zjavil nám ju, ale kľúčom Listu Rímskym je to, čo nasleduje potom: „*Ale spravodlivý bude žiť z viery.*“ Je to viera, z ktorej spravodlivý bude žiť. Ak chceš byť svätý a ospravedlnený pred Bohom, učený spravodlivým, tak je to len vierou. Nie niečím iným. Bude to buď celé z milosti, alebo celé zo skut-

kov. Pavol hovorí, že je to celé z milosti a z viery. Od začiatku až do konca. Toto ale nie je jediná kniha, v ktorej Pavol používa frázu: „spravodlivý bude žiť z viery.“ Používa ju v troch epištolách: Rímskym, Galatským a Židom.

Každá z týchto epištol sa zaostruje, zameriava na inú časť tejto frázy. Rímskym sa zameriava na jej začiatok – spravodliví. Spravodliví, čo budú spravodliví robiť, aká je na to kvalifikácia, čo to znamená? V Liste Galatským hovorí o tom, že „bude žiť“ a o všetkých druhoch praktickej aplikácie života tohto spravodlivého človeka. V Liste Židom zdôrazňuje slovo „vierou“ – toto je veľká kniha o viere.

Ako sa my môžeme stať spravodlivými pred Bohom? Čo môžeme urobiť, aby všetky naše hriechy boli odpustené? Ako my prideme k tomuto úplne spravodlivému Bohu? Vieme jednu vec – Boh sa nemôže stať menej spravodlivý, aby sa nám nejako zapáčil, a tak musíte chápať, keď budete čítať túto epištolu, že Boh sa nechystá znížiť svoju spravodlivosť ani o trochu, že ani na jednu chvíľu neprestane byť svätý, že ani na chvíľu nenechá tých, ktorí sú vinní, byť len tak, slobodnými. On musí zostať spravodlivý.

Vidíme, že človek nijako nemôže dosiahnuť spravodlivosť. Ja nemôžem nič urobiť, aby som sa stal spravodlivý pred Bohom. Boh sa nemôže stať menej spravodlivý, ja sa sám nemôžem stať spravodlivý, a zákon nemôže priniesť spravodlivosť. Čím sa viac pozerám na zákon, tým viac spoznávam svoju nespravodlivosť. Aká je teda odpoveď? Boh musí nejako poskytnúť spravodlivosť bez toho, aby znížil svoj štandard spravodlivosti a svätosti. Boh v každej

chvíli, každého dňa musí byť svätý a spravodlivý. On nikdy nemôže robiť kompromis so svojou svätosťou. Vidíme v liste, ako sa naplní nádherné proroctvo Žalmu 85, verš 11. Tam čítame: „*Milost' a pravda sa stretnú: spravodlivosť a pokoj sa bozkajú.*“ To všetko spolu prichádza v Kristu Ježišovi.

Spravodlivý Boh dal človeku svoju vlastnú spravodlivosť a učinil s ním pokoj. Boh by nikdy nemohol prijať nespravodlivého človeka do neba. Žiadny nespravodlivý človek, žiadny opilec, ani cudzoložník nikdy nevojde do Božieho kráľovstva. Všetci sú hriešni, ale Boh nemôže dovoliť žiadnemu nespravodlivému vojsť dnu, do svojho Kráľovstva. Nikoho z tých, ktorí budú volať a žiadať o milosrdenstvo, ktorí uveria v jeho Syna, Ježiša Krista, nepošle preč. Vyznajú svoju núdzu (potrebu): „Pane, maj so mnou milosrdenstvo ako s hriešnym.“ Boh potom môže ospravedlniť a stáva sa spravodlivými, pretože dal toho spravodlivého, svojho Syna, namiesto nás. Boží hnev voči hriechu bol vyliaty na Ježišovi Kristovi na kríži. Vidíme spravodlivého Boha, ktorý učinil pokoj s človekom. Všetko toto môžeme vidieť v Liste Rímskym. Uctieame Boha, ktorý dal napísať tento list rukou Pavla. Biblia je tu pre nás, aby my sme si uvedomili, kto Boh je, aby sme vedeli a poznali, ako ho uctievať a ako k nemu pristupovať.

List Rímskym je o Ježišovi Kristovi a o tom, aby sme boli bližšie k nemu. Modlime sa a prosme ho, aby konal dielo v nás, keď budeme prechádzať touto knihou.

Jesse Pirschel

21. 3. 1999

Raná cirkev a rímska štátna moc

Pastoračné epištoly zostávajú, podľa biblistov (pozri napr. Merrill C. Tenney: O Novém zákone), stále najcennejším prameňom informácií o spôsobe života cirkvi v období do konca šiesteho desaťročia 1. st. po Kr. (pozri článok *Listy z väzenia a pastoračné epištoly* v *Solas* 16, str. 12). Ide o dobu, ktorej charakteristickou známkou bola potreba budovať pevnú správu (spravovanie) zborov. Misia bola stále na prvom mieste, a tak napriek prenasledovaniam a nesprávnym učeniam, ktoré sa do zborov dostávali, cirkev rýchlo rástla.

Približne do doby Pavlovho uväznenia v Jeruzaleme sa z Nového zákona môžeme pomerne málo dozvedieť o vzťahu kresťanstva s rímskou štátnou mocou. V Evanjeliách je niekoľko výrokov, ktoré majú politický podtext (Matúš 22:21), tie však málo hovoria o vzťahu cirkvi a rímskej štátnej moci. Skutky opisujú styky a vzťah kresťanstva k rímskej štátnej moci priaznivo.

Medzi príslušníkmi ranej cirkvi a rímskou vrchnosťou panovali dobré, priam priateľské vzťahy, ako čítame napr. v Skutkoch v prípade, keď zlatník Demeter v Efeze vyvolal vzburu: „*A keď chcel Pavel ísť medzi ľud, nedali mu učeníci. Ba i niektorí náčelní úradníci Ázie súc jeho priateľmi poslali k nemu a prosili, žeby sa nevydával do divadla.*“ (Skutky 19:30-31). Rovnako aj pisár, keď pozorne čítame text, bol na strane Pavlovej misijnej skupiny.

V Pavlových epištolách sa o politických záležitostiach nediskutuje, ale o vrchnosti je zjavené, že je na to, aby udržiavala zákonnosť a poriadok. V Rímskym 13:1-6 sa kresťanom nariaduje, aby boli poddaní vrchnosti, lebo každá vláda je od Boha. Pán cirkvi nikdy neuložil, aby cirkev mala nejaké

mocenské či politické poslanie alebo ambície v rovine zemskej svetovlády (panstvá, kráľovstvá, štáty). Toto takmer úplné mlčanie Písma o politických vzťahoch ranej cirkvi a štátnej moci, podľa biblistov (pozri Merrill C. Tenney), môže byť vysvetlené nasledovne:

1. Kresťanstvo je duchovnou mocou (duchovným hnutím), nie politickou mocou (hnutím). Toto otvorene Ježiš povedal Pilátovi: „*Ježiš odpovedal: Moje kráľovstvo nie je z tohto sveta; keby bolo moje kráľovstvo z tohto sveta, moji služobníci by zápasili o to, aby som nebol vydaný Židom. Ale teraz moje kráľovstvo nie je odtiaľto.*“ (Ján 18:36). Ježiš Kristus, jeho apoštoli a nasledovníci v dobe ranej cirkvi neusilovali o politickú moc a vládu.

2. Kresťanstvo vyrástlo zo židovstva, ktoré bolo v Rímskej ríši dovoleným náboženstvom a štátnou rímskou mocou dokonca chránené. Rímska vláda tolerovala každé náboženstvo, ktoré nebolo proti jej štátnym záujmom. Tolerancia náboženstiev na územiach podrobených Rímom bola prezieravou a úspešnou rímskou politikou. Preto aj kresťanstvo spočiatku, lebo nespôsobovalo žiadne nepokoje, bolo Rímom tolerované.

3. Kresťania, ktorí v prvej polovici prvého storočia prišli do styku s rímskou štátnou správou, pôsobili na rímskych úradníkov priaznivým dojmom. Pavol sa dovoľával svojich práv rímskeho občana (Skutky 16:36-39 a 22:24-29) a pri každej príležitosti prehlasoval, že sa neprevínil žiadnou poburujúcou činnosťou alebo výtržnosťou (Skutky 24:12). Raná cirkev chcela so zvesťou o Ježišovi Kristovi (s evanjeliom Ježiša Krista) preniknúť do spoločnosti pokojnými prostriedkami.

Koncom šiesteho desaťročia sa však situácia začala meniť. Od začiatku Pánovej služby a vylitia Svätého Ducha na Letnice sú uverivší v evanjelium prenasledovaní sprvu hlavne zo strany Židov. Až neskôr sa pridáva prenasledovanie aj zo strany rímskej štátnej moci. Do tejto situácie, ktorá sa obzvlášť vyhrtila v severnej časti Malej Ázie, bola napísaná prvá Petrova epištola. Apoštol adresuje epištolu „...vyvoleným pútnikom diaspory v Ponte, v Galácii, Kappadocii, Ázii a Bitýnii,“ (1. Petra 1:1), teda zrejme obráteným veriacim zo Židov, ale z listu je zrejmé, že tam boli aj veriaci z pohanov. Nič nevieme o vzniku zborov, ktorým Peter písal. Nie je vylúčené, že tieto zbory boli výsledkom Petrovho

misijného diela. Z listu sa dá vycítiť, že veriaci sú prenasledovaní a prechádzajú utrpením, aj keď sú „dobře činiaci“ (3:17). Peter im píše, že utrpenie nie je len ich údelom, ale aj veriacich po celom svete (5:9).

V pozadí listu cítiť tieň prenasledovania. Peter vyzýva bratstvo, aby sa nehanbili trpieť „pre Kristovo meno“ (4:12-16). Utrpenie nie je len údelom Petrových adresátov, ale kresťanov po celom svete (5:9) a to už je nový tón, ktorý v takomto zmysle v predchádzajúcich epištolách nenachádzame (utrpenie kresťanov po celom svete). Vzťah rímskej vláducej moci, ale aj spoločenské podmienky voči kresťanom sa radikálne zmenili. Peter povzbudzuje svojich bratov, aby v utrpeniach, ktoré na nich prišli a ešte aj prídu, neklesali, ale znášali ich statočne.

Peter bratov v zboroch Malej Ázie povzbudzuje k tomu, aby žili životy spasených ľudí aj v prostredí, ktoré je pre nich nepriateľským svetom. Svet Rímskej ríše je pre kresťanov v dobe napísania 1. epištoly Petra už nepriateľský. Počítačnosť tolerancia voči kresťanom ranej cirkvi, voči „novej ceste“ (pozri v kontexte zmysel verša Skutky 24:14), je už preč.

Drahoslav Vajda

*Hľadal som Hospodina, a ohlásil sa mi a vytrhol ma
zo všetkých mojich strachov.*

*Okúste a vidzte, že dobrý je Hospodin; blahoslavený muž,
ktorý sa utieka k nemu.*

Žalm 34:5 a 9

Konflikt ranej cirkvi s judaizmom

Cirkev, ako skupina všetkých ľudí, ktorí kedy uverili evanjeliu milosti, evanjeliu ukrižovaného a vzkrieseného Krista, má svoje korene v židovstve (v Izraelitoch). Patriarchovia a Izraeliti dostali zaslúbenia, dostali zmluvy, dostali zákon a z nich prišiel Kristus podľa tela (Rímskym 9:4-5). Evanjelium a Spasiteľ sú poslané na prvom mieste Židom. Ale aká smutná a tragická je reakcia Židov – väčšinovo, ako národ, evanjelium aj Spasiteľa odmietli. Týmto naplnili a naplňajú preduloženú radu Božiu (Rímskym 11) až do Bohom určeného času. Odmietnutím spásy z milosti skrze vieru v evanjelium zo strany Židov ako národa sa evanjelium dostáva k pohanom. Pre pohanov je táto zvrchovaná Božia vôľa úžasnou a oslobodzujúcou milosťou (Rímskym 11). Tento vzor, že evanjelium je na prvom mieste poslané Židom, vidíme aj v poverení Pána Ježiša, ktoré dáva učeníkom, aby najprv zvestovali v Jeruzaleme, potom v Samárii, a potom až do posledných končín zeme. Rovnako vidíme tento vzor aj v misijnej práci apoštola Pavla i ostatných apoštolov – najprv je evanjelium zvestované Židom, a až keď Židia evanjelium odmietnu, Pavol sa obracia k pohanom. Apoštol Pavol na svojich misijných cestách najprv káže v synagóge hlavne Židom (kam prichádzali počúvať slovo Božie aj pohanovia).

Židia sa pri zvesti evanjelia zatvrdia, evanjelium im je na pohoršenie. Považujú ho za vzburu voči Mojžišovmu zákonu, za rúhanie a apoštolov, a všeobecne

zvestujúcich kresťanov, prenasledujú. (Pán Ježiš tento fenomén učeníkom procky predpovedal (Lukáš 21:12)). Pavol sa od takýchto Židov oddelí a obráti sa k pohanom, ktorým zvestuje Krista, vykladá Písma, a buduje obrátivších sa vo viere. (Samozrejme medzi obrátivšími sa sú aj uverivší zo Židov).

Židovstvo, ktoré odmietlo evanjelium, ktoré zostalo pod Mojžišovým zákonom ako pod zmluvou skutkov (pozri článok „Boží zákon a Božia milosť“ umiestnený na predchádzajúcich stranách), s obetným a obradným systémom, so sviatkami, s „mojžišovským“ dodržiavaním soboty a s prostredníckym levitským kňazstvom, židovstvo, ktoré odmietlo Krista ako Veľkňaza, sa stalo otvoreným nepriateľom kresťanstva zvonku. Židia sa stali prenasledovateľmi cirkvi. Preto napríklad apoštol Pavol o nich píše, že síce sú milovaní pre otcov, Boh ich nezavrhol, má s nimi v budúcnosti plán ich spásy (Rímskym 11), avšak podľa evanjelia sú nepriatelia, pretože evanjelium nateraz ako národ odmietli (Rímskym 11:28).

Judaizmus však nepredstavoval pre cirkev hrozbu len vo forme nepriateľstva a prenasledovania zvonku. Judaizmus predstavoval hrozbu aj z vnútra, vo vnútri cirkvi. Boli viacerí zo Židov, ktorí uverili evanjeliu, ktorí však miešali milosť so spasením zo skutkov zákona. Títo vo vnútri cirkvi spôsobovali nemalé nepokoje, pretože prikazovali kresťanom obrezovať sa a dodržiavať rôzne ustanovenia Mojžišovho zákona.

Takýmto spôsobom marili evanjelium, spásu z milosti (spásu len vierou v Ježiša Krista bez skutkov zákona). Tieto myšlienky mali svoj pôvod v judaizme, preto takýchto ľudí zvykneme nazývať niekedy „judaizanti“ či „judaizéri“. Takéto „evanjelium“ zmiešané z milosti a zo skutkov zákona nie je evanjelium na spasenie, je to falošné evanjelium. Voči týmto judaizantom, takýmto falošným apoštolom, falošným učeníkom, falošným bratom, „vkradnuvším sa do cirkvi“, vystupujú novozmluvné epištoly veľmi ostro. Musia tento zvod, toto obrovské nebezpečenstvo, ktoré prichádza zvnútra cirkvi, odhaľovať, riešiť a zásadne odmietnuť. Typickým príkladom je epištola Galatským, ktorá dopodrobna vyučuje, že spasenie z milosti sa nedá zmiešať so spasením zo zákona (zo skutkov), že k spaseniu zo samotnej viery nemožno pridať nič z Mojžišovskej zmluvy, zmluvy skutkov. Tento veľký zápas s nebezpečnou hrozbou prichádzajúcou z judaizmu vidíme v každej epištole, a systematickejšie najmä v liste Židom. Spasenie z milosti, z viery v Ježiša Krista a spasenie zo skutkov sa navzájom vylučujú – pozri tiež Rímskym 11:6; Efezským 2:9-10 a ďalšie miesta.

Nárast zborov z pohanov, ako výsledok aktívnej misijnej činnosti ranej cirkvi a predovšetkým apoštolov, bol veľký a rýchly. Pritom Židia ako národ odmietli kresťanské posolstvo (odmietli evanjelium Ježiša Krista). Apoštol Pavol na svojich misijných cestách, a to predovšetkým na prvej misijnej ceste, vždy najprv vošiel do miestnej synagógy a evanjelium zvestoval najprv Židom. Napríklad v pizídskej Antiochii

v sobotný deň Pavlova misijná skupina vošla do synagógy a predstavení synagógy vyzvali Pavla, aby prehovoril. Jeho kázeň je zaznamenaná v Skutkoch 13:16-43. V Pavlovej kázni je však silný dôraz na ospravedlnenie z viery bez skutkov zákona: „*Nech vám je teda známe, mužovia bratia, že skrze toho sa vám zvestuje odpustenie hriechov, a od všetkého, od čoho ste v zákone Mojžišovom nemohli byť ospravedlnení, v ňom sa ospravedľuje každý, kto verí.*“ (Skutky 13:38-39). Byť ospravedlnený znamená byť prehlásený za spravodlivého. Ospravedlnenie z viery však vylučuje možnosť ospravedlnenia zo skutkov Mojžišovho zákona. To bolo to nové pri zvestovaní pravdy evanjelia Ježiša Krista (pozri ďalej aj list Rímskym 3:24-25, 5:1 a iné Pavlove epištoly).

Pavlova kázeň mala veľký ohlas u pohanských poslucháčov, ktorí prosili, *aby im nasledujúcu sobotu rozprávali tie isté slová* (Skutky 13:42) a *nasledujúcu sobotu sa zhromaždilo skoro celé mesto počuť slovo Božie* (44). Pohanovia sa radovali, židovská komunita bola však proti.

Židia evanjelium spasenia z milosti z viery v Ježiša Krista poväčšine odmietali, nechceli ho počúvať. Pavla sa snažili ukameňovať ako bohorúhača až bol nakoniec v Jeruzaleme po svojej tretej misijnej ceste aj uväznený.

Pavol nakoniec stratil nádej, že by Židia ako národ v tej dobe činili pokánie a prijali Evanjelium, aj keď si to veľmi želal – ako raz prehlásil: „*Lebo by som si prial ja sám byť anatema a odlúčený od Krista za svojich bratov, za svojich príbuzných podľa tela, ktorí sú Izraeliti...*“ (Rímskym 9:3-4). Na konci knihy Skutkov v rímskom väzení hovorí tamojším

Židom: „*Nech vám je teda známe, že je pohanom poslané toto spasenie Božie, a oni aj budú počúvať.*“ (Skutky 28:28).

Raná cirkev od samého počiatku vyhlasovala univerzálnosť evanjelia (Skutky 2:39). Židia naopak boli a zostali uzavretým spoločenstvom. Dokonca i obrátení Židia na počiatku ťažko prijímali myšlienku, že by s pohanmi mohli vytvoriť jednu náboženskú komunitu (pozri Skutky 11 a najmä verše 1-3).

V sedemdesiatych rokoch prvého storočia bol rímskou mocou zničený Jeruzalem. Židovstvo tvorilo jednotu náboženského a politického systému. Keď padol politický systém, padlo mesto Jeruzalem, a Židia stratili územie, mesto, vládu, padol aj chrám a zanikol aj obetný systém. Takto stratili aj veľkú väčšinu z toho, čo tvorilo ich náboženský systém. Keď židovstvo (židovské náboženstvo) stratilo tieto vonkajšie znaky svojej viery, zostal im len Mojžišov zákon, na ktorý sa sústredila ich bohoslužba.

Kresťania zo Židov si museli teraz vyriešiť aj nasledovné dilemy: Aké stanovisko majú kresťania zo Židov zaujať k situácii vlastného národa? Ak veria slovám Ježiša Krista, že z Jeruzalemského chrámu nezostane kameň na kameni (Matúš 24:2; Lukáš 19:41-44), potom nutne museli prijať skazu Jeruzalema ako spravodlivý Boží súd za odmietnutie Kráľa – Ježiša Krista.

Ak sa však odvrátia od Mojžišovho zákona k spaseniu z milosti, z viery v Ježiša Krista, inými slovami: od Jeruzalema k svojim vlastným zborom, môžu byť považovaní a prehlasovaní za zradcov národa. Ak sa vrátia k Mojžišovmu

zákonu, vypadnú z milosti, stratia Krista a s ním všetko to, čo Kristus svojou smrťou vydobyl.

Nebolo ľahké sa rozhodnúť. Mnohí kresťania zo Židov na území Izraela, ale aj v diaspórach, boli zmätení, nerozhodní a váhaví. Museli sa však rozhodnúť, pretože od ich rozhodnutia závisel aj život v cirkvi. Kresťania zo Židov mali oveľa lepšiu znalosť Písma a ich viera bola pevná a založená na Písmach. Na ich rozhodnutí záležala aj ďalšia misia ranej cirkvi. Apoštolovia v tomto mali jasno od samého začiatku. Okrem nich sa však uprostred cirkvi pohybovali aj takí, ktorí v tom jasno nemali, a miešali milosť s „Mojžišom“. Kresťanom zo Židov bolo preto potrebné z Písom ukázať a vysvetliť, že Boh tvorí nové veci, aby ich viera bola posilnená, aby sa nevracali späť (pod Mojžišov zákon) odkiaľ vyšli, ale aby mali odvahu ísť po nových Božích cestách viery a cirkiev aby bola upevňovaná a rástla.

Epištola Židom rieši tieto dilemy, dáva odpovede kresťanom zo Židov na ich situácie, usmerňuje ich v živote viery a posilňuje ich v nasledovaní viery apoštolov a učeníkov Ježiša Krista. Títo (ale aj ostatní – pozri List Galatským) boli pod vplyvom a tlakom judaizantov vedení k dodržiavaniu stále ešte aj častí Mojžišovho zákona. Cieľom epištoly Židom je povzbudiť veriacich (predovšetkým kresťanov zo Židov), ktorí boli nerozhodní, váhaví a ešte neupevnení vo viere v Ježiša Krista, ktorí boli v pokušení vrátiť sa späť do chrámu či synagógy a pod Mojžišov zákon. (V tejto súvislosti pozri článok „Izrael v Biblii a v histórii.“ v *Solas* číslo 11, str. 23.)

Drahoslav Vajda

Ako som spoznal Boha

Volám sa Tomáš Hrebeň, narodil som sa a žijem v Prievidzi. Teraz som študentom 1. ročníka inžinierskeho štúdia v Žiline v obore Systémy pre podporu rozhodovania. Rád by som vám povedal svoj príbeh, ako som spoznal Boha a ako on jedná v mojom živote.

Narodil som sa 16. 10. 1988 v Bojniciach. S Bohom som sa prvýkrát stretol u svojich starých rodičov. Bol som ešte malý chlapec, keď mi babka pred spaním čítala Bibliu pre deti a modlieval som sa modlitbu, ktorú ma naučila.

Keď začalo obdobie školskej dochádzky, rodičia ma zapísali na Piaristickú základnú školu. Bolo to veľmi pekné obdobie, kde som sa mohol lepšie zoznámiť s Bohom. Začal som pravidelne navštevovať kostol a zúčastňovať sa na omši. Každú nedeľu som s bratom a s maminou navštevoval nedeľnú omšu. Po skončení 4. ročníka základnej školy som začal miništrovať v kostole a hneď cez prázdniny som sa začal pravidelne zúčastňovať rannej omše, ktorá začínala o 6:45. Cítil som, že toto je to miesto, kde mám byť, pociťoval som, ako by ma Boh volal k sebe. Veľmi som tomu nerozumel, ale aj tak som aj naďalej chodieval do kostola. Raz, ani neviem, kedy to bolo, sme sa so spolužiakmi rozprávali o tom, že kto a prečo chodí do kostola.

Spolužiačka povedala, že tam chodí preto, lebo ju k tomu nútia rodičia. Vo mne sa niečo zlomilo. Mal som otázku, čo je to za Boha, keď tam človek musí chodiť. Ja som tam chodil preto, lebo som chcel a ona tam chodí, lebo ju k tomu nútia. Preto som si povedal, že

ja tam chodiť už nebudem – a tak som aj spravil.

Kostol som navštevoval len cez školské omše a to bolo raz do mesiaca. Keď som bol ôsmak, začal som sa venovať horolezectvu. Tu som sa stretol a zoznámil s Tomášom Fidesom. Pamätám si, že sa ma niekoľkokrát pýtal, či chodím do kostola. Odpovedal som, že nie a tým skončil rozhovor o Bohu. Raz nás zobral na skaly do Porúbky. Bol to pekný výlet, cestou domov sa ma začal pýtať na Boha. Bolo to prvýkrát, čo som sa s niekým o Bohu rozprával.

Už si nepamätám, čo všetko mi povedal, ale viem, že v mojom srdci zasial malé semiačko, ktoré odvtedy začalo rásť. Išiel som k babke spýtať sa, či nemá Bibliu, aby som si ju mohol prečítať. Je zaujímavé, že keď mi ju dala, tak som ju mal pár týždňov doma položenú na poličke a ani som sa jej nedotkol. Necítil som nijakú potrebu ju čítať a zobrať do ruky.

Keď som ju napokon zobral a začal čítať Evanjelium podľa Matúša, uvidel som, ako veľmi som hriešny, koľko zlého som robil, čo som ani nevedel, že je zlé. Postupne vo mne rástla zvedavosť a túžba vedieť o tom viac. Spomínam si na verš: „*Čiňte pokánie a verte v evanjelium, lebo sa priblížilo kráľovstvo Božie*“ (Ma-

rek 1:15). Bol to jeden z prvých veršov, ktorý ma zasiahol.

Na začiatku som si myslel, aký je to jednoduchý verš, že bude pre mňa ľahké ho vložiť do svojho života. Vtedy som ani netušil, ako dlho bude trvať, než to naozaj budem žiť a stane sa súčasťou môjho života. Rád by som sa tu chvíľku zdržal a ukázal na sebe, ako som sa po-

zeral a čo som si myslel o tomto verši. Pokánie som na začiatku bral tak, že stačí oľutovať svoje hriechy a potom môžem ísť s čistým svedomím ďalej.

Naivne som si myslel, že vždy keď spravím nejaký hriech, oľutujem ho, bude všetko v poriadku. Postupne sa to u mňa stalo takou rutinou, že som hrešil a oľutoval som to a šiel som ďalej.

Často som páchal smilstvo, a potom som to oľutoval. Teraz už viem, že to nebola úprimná ľútosť a že to nebolo vôbec pokánie. Túžil som po úplnom odpustení hriechov a po úplnom oslobodení. Pán Ježiš cez Bibliu, kázne, kresťanské pesničky ku mne prehováral a ukazoval mi všetky veci, ktoré som potreboval vedieť.

Celý ten čas, keď som ho spoznával, som cítil, že je mi nablízku, že ma začína viesť po svojej ceste. Ešte mám na srdci jeden verš, ani neviem, kedy som sa k nemu dostal, ale čo ten verš hovorí, bola otázka, ktorá ma dlhý čas trápila. Ten verš sa v Biblii nachádza v Evanjeliu podľa Jána 14:5-7: *Tomáš mu povedal: „Pane, nevieme kam ideš. Akože môžeme poznať cestu?!“ Ježiš mu odpovedal: „Ja som cesta, pravda a život, nik nepríde k Otcovi, iba cezo mňa. Ak poznáte mňa, budete poznať aj môjho Otca. Už teraz ho poznáte a videli ste ho.“* Je to veľmi pekný verš, ktorý dal odpoveď na moju otázku, ako ho mám nasledovať, ako mám ísť za ním.

Raz sa ma na tréningu Tomáš spýtal, či by som nemal záujem ísť do zboru. Keď som to počul, tak ma hneď napadlo, že je to dáky spevácky zbor, no bol to kresťanský zbor. Bol to vtedy pekný čas pre mňa, veľa som sa dozvedel a veľa som sa mohol pýtať a aj som dostal odpovede na otázky, ktoré som mal. Videl som, že je to úplne niečo iné ako v kostole. Postupne som začal viac spoznávať Boha a učiť sa o ňom. V srdci som mal túžbu hovoriť o tom kamarátom, rodičom, bratovi, starkej a všetkým známym, ktorých mám.

Spomínam si, ako by to bolo včera, keď som prvýkrát hovoril o Bohu svo-

jej starkej. Prvý deň to aj prijala a bola spokojná. Keď som od nej odchádzal, tak som bol veľmi spokojný aj ja, že som jej mohol o Bohu povedať. Na druhý deň, keď som k nej prišiel, hneď sa ma začala vypytovať, kam to chodím, čo tam robíme, a presviedčala ma, že je to sekta a mal by som s tým prestať. Prvýkrát som mal strach z toho, čo príde. Ďalší deň, bol to piatok, som si večer išiel do sokolovne zaliezt'. Po príchode domov sa ma rodičia začali vypytovať, kam to chodím, čo tam robíme a zobrali mi Bibliu, čo som dostal a aj tú moju prvú. Bol to veľmi ťažký večer pre mňa, cítil som sa slabý, že to nezvládnem. Počas rozhovoru som sa modlil, nech je Pán pri mne, nech mi dá múdrosť, ako im mám odpovedať a nech ma prevedie cez túto situáciu. Na druhý deň ráno som im musel sľúbiť, že tam už nebudem chodiť a že s tým prestanem. Pre mňa prestať navštevovať zbor bolo veľmi ťažké, veď som túžil vedieť o Bohu viac.

Vplyv mojich rodičov a starkej spôsobil, že som postupne prestal chodiť na mládež a postupne som si prestal čítať aj Bibliu. Túžba po Božom slove a po Bohu u mňa však bola stále. Tú jeden rozhovor nemohol zničiť a ani zastaviť. Ako plynul čas, pomaličky som si začal čítavať Božie slovo a postupne som opäť začal chodiť do zboru. Bol som rád, že som mohol zase navštevovať kresťanský zbor a byť v prítomnosti Boha.

Po nastúpení na vysokú školu som vyznal, že Boh je mojím Pánom a že ho chcem nasledovať. 20. decembra 2008 som bol pokrstený. V rovnakom období som sa začal stretávať aj so svojou bývalou priateľkou, ale pod jej vplyvom som začal odpadávať od Boha. Čítal som

v Božom slove, že nemáme ťahať cudzie jarmo s neveriacim, vedel som o tom, ale aj tak som vo vzťahu pokračoval, bol som zaslepený a nevidel som, kam smerujem, nechal som sa unášať a nech ma ona vedie, tak ako ona chce. Teraz už viem, že to bola chyba.

V tom istom roku som podnikol svoju prvú cestu do USA, kde som býval u kamaráta, s ktorým som navštevoval kresťanský zbor v USA. Bolo to pre mňa úžasné obdobie. Vždy som sa v nedel'u tešil do zhromaždenia. Cez týždeň som navštevoval aj spevácky zbor. Cítil som, že som naozaj šťastný. Po návrate z USA som chcel zmeniť svoj život, chcel som dať viac priestoru Bohu, ale nevedel som ako. Vo vzťahu som naďalej pokračoval a bol som postupne ťahaný od Boha preč, čo sa mi nepáčilo, ale nevedel som, ako to mám zastaviť a ako mám z toho ísť von.

2. ročník na vysokej škole som prežíval striedavo s Bohom a aj bez Boha. Cez leto som šiel nazad do USA, kde som mohol byť v Božej prítomnosti, tešil som sa, že budem môcť ísť do zhromaždenia. Keď som sa vrátil z USA, nastúpil som do 3. ročníka, kde ma čakala bakalárka. Vo voľnom čase som chodil doučovať matematiku a navštevoval som aj priateľku. Bolo to zaujímavé obdobie, lebo som bol úplne vyťažovaný. Nestíhal som si čítať Božie slovo a ani modliť sa.

Ale je úplne úžasné, ako ma Pán zastavil a ako mi ukázal, že sa mám zastaviť. K tomu sa hodí jeden verš: „*Márnosť, len márnosť*“ – hovorí Kazateľ. „*Márnosť, len márnosť, všetko je iba márnosť*“ (Kazateľ 1:2). Takto sa dá zhrnúť to, čo som žil, naháňal som sa za peniazmi, naháňal som sa za vzťahom a tomu,

čo má skutočnú a večnú hodnotu som sa zabudol venovať. A tou hodnotou je pravé Božie slovo, vzťah s Ježišom. Ale Pán Ježiš na mňa nezabudol a držal ma vo svojich rukách a niesol ma tak, ako je to napísané v básni Stopy v piesku.

Dňa 9. 11. 2010 som sa nadržanom zobudil s tým, že mám asi zaľahnuté v ušiach. Nič som si z toho nerobil, ved' ráno to bude už lepšie. Ráno som nepočul ako mi zvoní budík, neregistroval som, kedy ocino odišiel do práce.

Táto udalosť ma troška vystrašila, lebo som mal tušenie, že to bude niečo vážnejšie ako len zaľahnutie v ušiach. Šiel som do školy, ale po ceste som sa ešte zastavil v kancelárii u tety, povedal som jej, čo mi je a že sa cítim nejako zle. Šli sme k doktorovi, ten ma poslal hneď k ušnému na nejaké prefúknutie. Tam ma prehliadli, spravili meranie a poslali ma hneď do nemocnice v Bojniciach s tým, že som stratil sluch na 98 %.

Bol to pre mňa neskutočný šok, zistiť, že som skoro hluchý na jedno ucho. Opäť som zavolať tete, nech po mňa príde a povedal som jej, čo sa stalo a čo mi doktor zistil. Ona medzičasom skontaktovala ocina a povedala mu, ako som pochodil u lekárov. V prvých hodinách som si ani riadne neuvedomoval, čo sa to deje, a aké to bude mať následky na môj život. V Bojniciach u ušného ma doktor prehliadol a zavolať do TN, či nemajú voľné miesta na hyperbolickú komoru, ktorá by mohla urýchliť liečbu. V tom čase, keď som bol v nemocnici, bývalá priateľka išla na ples. Bolo to dosť bolestivé, ale aj dobré zároveň. Začal som si viac uvedomovať, kam sa môj život uberá, a aj to, že je načas s tým niečo spraviť. Vedel som, že to nebude ľahké,

ale tiež som vedel, že je tu Boh, ktorému na mne záleží.

Čas v nemocnici bol pre mňa úžasný. Prišlo ma navštíviť zopár bratov. Každá návšteva bola pre mňa výnimočná a tešila ma. Párkrát sme sa aj modlili a ja som cítil, že sa blíži nejaká zmena v mojom živote.

Táto zmena nastala 13. februára, kedy sa so mnou moja bývalá priateľka rozišla a ja som cítil, že som slobodný a že môžem slobodne kráčať za Bohom, budem môcť navštevovať zhromaždenie v Prievidzi. Bol som vtedy veľmi rád a aj smutný zároveň z toho, čo sa stalo, ale vedel som, že je to Boží plán a zámer.

V máji som mal promócie po tom, ako som vďaka Bohu spravil štátnice a obhájil svoju bakalársku prácu. V septembri som nastúpil na inžinierske štúdium v Žiline, kde som začal navštevovať kresťanský zbor a kde som sa aj zoznámil s Petrom Pavelkom, s ktorým som sa mohol vzdelávať a aj modlievať. Veľmi mi pomohol pri budovaní môjho vzťahu k Bohu. Bolo to dakedy koncom marca, keď som sa s ním stretol a povedal som mu, že sa s ním chcem modliť. Potreboval som vložiť svoj život do Božích rúk. Bohu som znovu chcel dať svoj život. Chcel som, aby všetky moje problémy, čo som mal, všetko, čo ma trápilo, aby to zobral a aby moje srdce naplnil svojou láskou. Keď som sa domodlil, tak som cítil, že modlitbu vypočul a hneď som mal úsmev na tvári. Bol som šťastný, že som to mohol spraviť a že môžem za ním teraz kráčať a nasledovať ho.

Ako je napísané v Zjavení Jána 3:20: „*Hľa, stojím pri dverách a klopem. Kto*

počúvne môj hlas a otvorí dvere, k tomu vojdem a budem s ním večerať a on so mnou.“ Celý ten čas, keď som hľadal Pána Ježiša a snažil som sa ísť za ním, Pán Ježiš pracoval na mojom srdci, celý ten čas ho menil, aj vtedy, keď ja som nebol ochotný ho počúvať. Je úžasný, koľko mal so mnou trpezlivosti a že čakal dovtedy, dokiaľ som mu neotvoril svoje srdce a nedal mu tam priestor. Som veľmi rád, že som spravil to správne rozhodnutie, že som ho pustil do svojho srdca a že môžem teraz s ním kráčať. Veľakrát som padol a určite aj padnem, ale viem, že Ježiš stojí pri mne a dáva na mňa pozor a drží ma vo svojom náručí tak, ako matka drží svoje dieťa v náručí a dáva naň pozor. Keď dieťa robí prvé kroky, tak matka stojí za ním. A tak je to aj s Pánom Ježišom, keď kráčam po jeho ceste, on stojí pri mne.

Teraz každé ráno, keď vstávam, moja prvá myšlienka patrí jemu. Ráno bez Božieho slova si už neviem ani predstaviť. Vždy keď si ho čítam, tak ma ním Boh vyučuje a premieňa na svoj obraz.

Rád by som ešte ku koncu povedal jeden menší príbeh, ktorý sa mi stal pred pár týždňami. V škole sme dostali zadanie na jednu semestrálnu prácu. Bolo to zaujímavé zadanie, ale mal som aj dosť inej práce, ktorej som sa potreboval venovať, a tak som nestíhal semestrálnu prácu spraviť, ako bolo treba. Deň pred odovzdaním som začal robiť poslednú časť práce a vo vnútri som sa cítil veľmi sklúčený a smutný, lebo som sa bál, že to nestihnem, a ak mi Pán Ježiš nepomôže, tak to ani nespravím. Bolo okolo 24:00, keď som sa cítil najhoršie. Ako vždy keď som mal ťažkosti, šiel som na kolená a začal som sa modliť.

Ešte som ani nepovedal svoju modlitbu a na messengeri mi prišla otázka od kamaráta, či nepotrebujem pomoc so semestrálkou. Je úplne úžasné, ako sa Pán Ježiš o nás stará. Je to tak, ako je napísané v Biblii: „*A stane sa, že skôr ako budú volať, ja sa ohlásim; kým ešte budú hovoriť, ja vyslyším*“ (Izaiáš 65:24). Bolo úplne úžasné, keď som povedal svojej priateľke – Betke, čo sa mi stalo – ona mi napísala, že čítala tento verš.

Vo svojom srdci som cítil neskutočnú lásku, že Pán ma neopustil a stojí pri mne. Nebojme sa preto mu predložiť všetky svoje problémy, ťažkosti, všetko, čo nás trápi a ťahá nás od Ježiša preč. On naše modlitby vypočuje a bude sa o nás starať. Tak ako sa píše v Žalme 139. On vie o nás všetko, vie, čo potrebujeme, vie, čo prežívame. Tak sa nebojme mu to zveriť a smelo kráčať za ním.

11. 4. 2012

Solas č. 17, zima 2012

Časopis *Solas* vydáva občianske združenie Solas, Smreková 11, 010 07 Žilina 7.
Je evidovaný ministerstvom kultúry SR pod číslom EV 22/08.

Vychádza štyrikrát do roka.
Je nepredajný. Odberateľom ho zasielame bezplatne.

Tlač: Alfa print, s.r.o. Martin, www.alfaprint.sk

Žiadosti o zaradenie do zoznamu odberateľov pošlite na poštovú alebo e-mailovú adresu redakcie.

Dobrovoľné finančné príspevky a dary môžete posilať na účet:
Z územia Slovenska: VÚB Žilina, číslo účtu: 2486916455/0200;
Z Českej republiky: Poštovní spořitelna, číslo účtu: 247761864/0300
Zo zahraničia: č. ú. v tvare IBAN: SK08 0200 0000 0024 8691 6455,
SWIFT: SUBASKBX; VÚB, Mlynské nivy 1, SK 829 90 Bratislava 25, Slovakia.

Fotografie: Redakcia *Solas*

Zodpovedný redaktor: Drahoslav Vajda

Adresa redakcie: Redakcia *Solas*, Smreková 11, 010 07 Žilina 7

Tel.: 0948 444 155;

e-mail: redakcia.solas@solas.sk

www.solas.sk; blog.solas.sk

ISSN 1337-883X

A narodenie Ježiša Krista bolo takto. Keď bola jeho matka, Mária, zasnúbená Jozefovi, prv ako sa zišli, bola nájdená tehotná zo Svätého Ducha.

Ale Jozef, jej muž, súc spravodlivý a nechcúc jej urobiť potupu chcel ju tajne prepustiť.

A keď o tom premýšľal, hľa, ukázal sa mu anjel Pánov vo sne a povedal: Jozefe, synu Dávidov, neboj sa prijať Máriu, svoju manželku, lebo to, čo je v nej splodené, je zo Svätého Ducha; a porodí syna a nazveš jeho meno JEŽIŠ, lebo on zachráni svoj ľud od ich hriechov.

A to všetko sa stalo nato, aby sa naplnilo to, čo bolo povedané od Pána skrze proroka, ktorý povedal: Hľa, panna počne a porodí syna, a nazvú jeho meno Immanuel, čo je preložené: S nami Boh.

A Jozef prebudiac sa zo spánku učinil, ako mu nariadil anjel Pánov, a prijal svoju manželku.

Ale jej nepoznal, dokiaľ neporodila svojho prvorodeného syna a nazval jeho meno Ježiš.

Jedine Bohu patří sláva

Časopis Solas je, alebo sa môže stať, aj vašim časopisom.
Čítajte a rozširujte ho. Prispievajte svojimi článkami, svojím svedectvom.
Podporujte ho modlitebne, podporujte ho finančne.

www.solas.sk